

OBMURSKI TEDNIK

Murska Sobota, 17. februarja 1955

Leto VII. — Štev. 7. — Cena din 10.—

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA
LJUDSTVA ZA OBMURJE

Izdaja časopisno in založniško podjetje »Naš tisk« M. Sobota. — Urejuje uredniški odbor. Direktor in odgovorni urednik Jože Vild. Uredništvo in uprava M. Sobota, Trubarjev drevored 2. — Čekovni račun pri podružnici NB FLRJ v M. Soboti št. 641-T-500. — Telefon št. 158. — Tisk Obmurske tiskarne v M. Soboti. — Naročnina: četrtletna 100, polletna 200 in celoletna 400 din. — Izhaja vsak četrtek. — Poština plačana v gotovini.

Za gospodarski razvoj Obmurja

V soboto, 19. februarja se bodo v Murski Soboti sestali strokovnjaki za izdelavo regionalnega načrta

Ob delu za regionalni plan Obmurja je iniciativni odbor imel doslej že 10 sej. Sestale pa so se tudi geografska komisija, komisija za vodno gospodarstvo in prosvetna komisija; minul ponedeljek pa je imela v Ljubljani svojo sejo tudi komisija za kmetijstvo in gozdarstvo. Tu sodelujejo številni kmetijski in gozdarski strokovnjaki, ki so službovali v obmurskih krajih in ki dobro poznajo problematiko Obmurja. Za Obmurce prav gotovo ne bo nezanimivo, če naštejemo le nekaj imen strokovnjakov, ki sodelujejo v komisiji za kmetijstvo in gozdarstvo: ing. Peikovšek, profesor ing. Mikuž, prof. ing. Jelačin, ing. Rajnar in drugi, dočim zajema lokalna komisija za kmetijstvo in gozdarstvo, ki ji predseduje ing. Skledar, malodane vse kmetijske in gozdarske strokovnjake sedanega soboškega in ljutomerskega okraja. Najvažnejša točka dnevnega reda seje komisije za kmetijstvo in gozdarstvo za regionalni plan Obmurja, je bila razprava, kako pomagati komisijam na terenu in kako naj se izvede inventarizacija, prvo konkretno delo regionalnega plana. Po živi in raznoliki razpravi o tem, je bil sprejet zaključek, da komisija v Ljubljani pripravi načrt za delo lokalne komisije in ga ponovno predela s predsednikom lo-

kalne komisije za kmetijstvo in gozdarstvo, nakar bo le-ta lahko začela z delom na inventarizaciji v svoji stroki.

Na seji komisije za kmetijstvo in gozdarstvo, ki jo je vodila ing. Lapajne, predstojnik Projektivnega zavoda LRS, so prisotni strokovnjaki nanizali nekatere zanimive ugotovitve o kmetijstvu Obmurja, o delovni pripravljenosti in pridnosti tamkajšnjega prebivalstva. Med temi je prav gotovo zanimiva, žal zapoznela ugotovitev ing. Petkovška, namreč, da je škoda, da se ni začelo izvajati načrtov, ki so bili 1946 leta tako lepo načrtani. V mislih je imel melioracije Obmurja, ki jih je takrat predvideval zvezni petletni načrt. Pritrditi je treba tudi njegovi misli, da so osnova bodočega gospodarskega razvoja Obmurja še vedno melioracije in sistem namakalnih naprav, kajti sicer je velika gospodarska škoda enkrat zaradi prevelike vlage, drugič zaradi suše.

Seja komisije za kmetijstvo in gozdarstvo za regionalni plan Obmurja pa je pokazala še eno v regionalnem planiranju: na pomanjkanje študijske komisije za študij regionalnega planiranja na sploh! Prav gotovo je nujno, da se takšna študijska komisija čimprej ustvari, morda kot institut Univerze. Zaenkrat je bilo to vprašanje rešeno tako, da se je ustanovila študijska komisija prav ob primeru regionalnega plana za Obmurje, ki bo hkrati prvi regionalni plan v Sloveniji, kot rezultat lanskoletnega sestanka Kluba prekmurskih akademikov, razumevanja političnih forumov in seveda požrtvovalnosti številnih strokovnjakov.

V tem poročilu bi bilo odveč govoriti o regionalnem planu samem, ker to zahteva obširnejše obdelave. Važnost regionalnega plana je do-

vojn povdarjena z besedami ing. Pirca, ki je dejal, da regionalni plan ureja prostor za gospodarsko načrtovanje! Več o regionalnem planu, o njegovi vseobsežnosti in pomenu kdaj drugič, za danes le še to, da bo v soboto, 19. t. m. v Soboti širši sestanek predstavnikov vseh komisij za regionalni plan, s političnimi in gospodarskimi predstavniki Obmurja, o katerem bomo obširneje poročali.

Pred združitvijo političnih vodstev obmurskih okrajev

Minuli torek je bilo v M. Soboti posvetovanje predstavnikov političnih vodstev obeh dosedanjih obmurskih okrajev — Ljutomera in Soboti, ki sta predvidena za združitve v enotno obmursko skupnost komun. Na posvetovanju so sklenili, da se bosta prihodnji četrtek sestala oba Okrajna odbora SZDL in Okrajna komisija ZKS zaradi združitve v enotno, začasno politično vodstvo Obmurja.

Prvega marca prične poslovati

Pred dvema mesecema so se v M. Soboti sestali zastopniki kmetijskih zadrug Obmurja in ustanovili svoj denarni zavod, ki naj bi se imenoval Zadrúžna hranilnica in posojilnica. Takrat so tudi sklenili, naj bi pričeli čimprej delovati.

Nalogo — pripraviti vse potrebno za pričetek poslovanja hranilnice — je prevzel takratni izvoljeni upravni odbor, ki se je za vso stvar resno zavel, tako da se bo uresničila že s 1. marcem. Kmetijski denarni zavod bo imel svoje poslovne pisarne v nekdanjih prostorih so-

Zadružna hranilnica v Soboti

boške Narodne banke, čakajo pa ga zelo odgovorne naloge, ki jih bo moral uresničevati v prid kmetijstva in zadrúžništva v krajih ob Muri.

Kmetovalci Obmurja se zelo zanimajo za svojo denarno organizacijo, kar po svoje govori o tem, da je bila njena ustanovitev tudi nujno potrebna. Kmetijstvo že nekaj let ni imelo posebne organizacije za hranilno in kreditno službo. Vse posle je doslej opravljala Narodna banka, ona je tudi kreditirala socia-

listični sektor kmetijstva. Ko pa je lani bila izdana uredba, po kateri lahko tudi zasebni kmetovalci dobijo pri banki potrebne kredite, je bilo naravnost očitno, da je pri nas potrebna posebna organizacija, ki se bo bavila zgotoviti kmetijskim in zadrúžnim posli. To se posebej velja za naše kmetijsko področje, kajti pri nas moramo zbrati vsa prosta zadrúžna sredstva, organizirati hranilno službo, vzbuditi zanimanje za varčevanje med kmečkimi ljudmi in svoja ali dodeljena nam sredstva pravično razdeljevati med kmetovalce in zadrúge, tako da se bodo lahko v najkrajšem času obrestovala in prispevala svoje k povečanju pridelovalnih uspehov v kmetijstvu.

Novoustanovljeno zadrúžno hranilnico čakajo potemtakem številne in dokaj odgovorne naloge; dosledno izpolnjevanje teh nalog pa bo že v bližnji bodočnosti prav gotovo imelo ugoden vpliv v našem kmetijstvu in rodilo bo konkretne rezultate. S.

Nov vozni red in želje Obmurja

Pripravlja nov vozni red, ki bo maja uveljavljen. Sobočanci so že večkrat predlagali nekatere spremembe, a le s skromnimi uspehi.

Tokrat znova izražajo majhno željo glede vlaka, ki odpelje iz Maribora ob 5.27 in pripelje v Soboti ob 9.04. Na ta vlak imajo priključek potniki, ki se odpeljejo iz Ljubljane ob 0.05. Na Pragerskem pa morajo čakati dolgi dve uri, preden odpelje vlak, ki kakor rečeno privozi iz Maribora in pelje dalje proti Ptujju, Ormožu, Lendavi, Ljutomeru, Radgoni in Soboti, torej proti vsej ozhodni Sloveniji. Nočnega vlaka iz Ljubljane se potniki radi poslužujejo. Ni jim treba v Ljubljani iskati dragega prenočišča in naslednji dan ni v celoti izgubljen. Zeleli bi pa, da bi čakanje na Pragerskem skrčili toliko, da bi vlak v Soboti prispel še pred osmo uro. S tem bi omogočili ljudem, da bi lahko na uradnih opravilih svoje posle do povratka z vlakom, ki odpelje iz Soboti ob 10.20. To sedaj ni mogoče, ker je med prihodom in odhodom vlaka premalo časa. Drugič pa bi bilo zelo ustrezno dijakom srednjih šol, ki zjutraj sploh ne morejo koristiti vlaka. Tu di časopisi in pošta sploh bi prišla mnogo prej v roke prejemnikov kot doslej, kar je še posebno važno za urade, ki prejemale pošto iz Ljubljane ali Maribora šele okrog desete ure.

Mislimo, da bi to zadevo bilo možno ugodno rešiti. Seveda se bodo morali za to zavzeti tudi merodajni činitelji.

KONCERT združenih godb na pihala

V Prešernovem tednu — 9. februarja — je v M. Soboti koncertirala združena godba na pihala iz Ljutomera in M. Soboti. Nastop godbenikov iz obeh okrajnih mest je privabil v dvorano »Partizana« obilo občinstva, ki je z zanimanjem sledilo izvajanemu programu. Nastopajoči so pri vsaki točki dobili zaslužno priznanje, kar naj jim bo tudi vzpodbuda za nadaljnje sodelovanje in obiske večjih središč Pomurja.

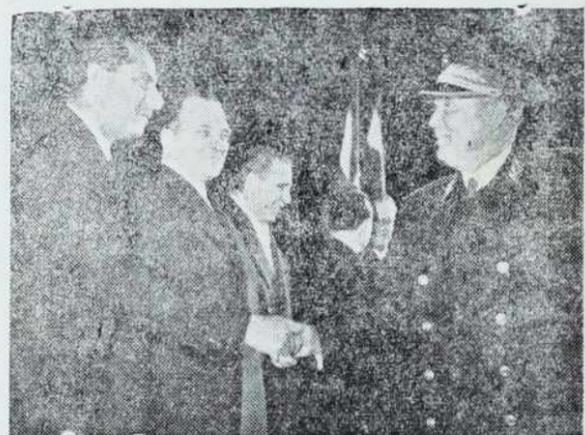
Godbeniki so izvajali posamezne skladbe pod taktirko Avgusta Loparnika iz Ljutomera in Jožeta Gerleca iz M. Soboti. —ko

VREMENSKA NAPOVED

za čas od 17. do 27. februarja:

V začetku druge polovice tekočega tedna nagnjen je k lahkim snežnim padavinam, obenem ponovna ohladitev. V nadaljnem poteku suho, jasno in razmeroma hladno vreme z mrazom ponoči. V drugi polovici prihodnjega tedna poslabšanje s pogostimi padavinami in topleje.

Zopet v domovini

Predsednik Tito se je vrnil z obiska prijateljskih dežel in ljudstev v daljnji Aziji. Kakor smo v veseljem in zadovoljstvom spremljali njegovo nadse uspešno potovanje, tako smo ga s še večjim veseljem pričakovali ob njegovem povratku v domovino. Od Reke, kjer je po skoraj dva in pol mesecih odsotnosti spet stopil na domača tla, vse do Beograda, je bil predsednik Tito deležen najtoplejših sprejemov in pozdravov svojega ljudstva. — Na sliki: predsednik Tito se pozdravlja s člani Zveznega izoršnega sveta na beograjski železniški postaji.

Majhna skupščinska kronika

V letošnji dejavnosti posameznih odborov zvezne ljudske skupščine je treba predosem omeniti februarjsko zasedanje obeh gospodarskih odborov, ki sta po živahni, nekajdnevni razpravi odložila sprejetje treh zakonskih osnutkov; prvobitne ali topot ustanovljene komisije naj bi po mnenju obeh odborov znova proučile celotno zakonsko gradivo in izpopolnile predložene zakonske osnutke.

Razen zakonskega osnutka o gozdovih in preozu na železnici sta oba gospodarska odbora še posebej temeljito razpravljala o osnutku zakona o vinu. Osnovo celotne razprave je predstavljalo vprašanje, ali se naj dovolj izdelava takoimenovanih umetnih vin ali ne. Člani odbora pa so se dalj časa zadržali tudi na vprašanju kakovosti vinskih proizvodov. Pri tem naj navedemo samo nekaj zanimivih ugotovitev!

Naše vinogradništvo, staro preko 2.000 let — je v zadnjih desetletjih vidno nazadovalo. Manjka nam predosem kakovostnih vinskih sort. Tu se potem o dokaj ostri luči postavlja vprašanje nesorazmerja med kakovostnimi vinogradi in poršinami s samorodnimi nasadi. Povečanje le-teh površin je v letih po vojni namreč večje od novih površin s plemenito vinski trto. Dočim smo n. pr. 1959 imeli v naši državi 12.000 hektarjev pod samorodno trto (šmarnico itd.), jih imamo zdaj že 44.000 hektarjev. V LR Sloveniji pa znaša letni prirastek samorodnih trt 5 — 7%, dočim pri plemeniti trti komaj za 1%. Danes je v Sloveniji preko 5000 hektarjev površin pod samorodno trto, kar je osekakor zaskrbljujoče dejstvo. Vse to, seveda, negativno vpliva na kvaliteto naših vin in pa na njih izvoz.

Bodoči zakon o vinu — o katerem bodo morali skupščinski odbori znova razpravljati — bo zategadelj pomenil važno prelomnico v našem vinogradništvu: rešiti in urediti bo moral niz neresenih, neurjenih vprašanj te zaostale panoge našega kmetijstva.

Za izboljšanje razmer v našem šolstvu

Več razumevanja in več pomoči

Na dopis »Tudi starši naj povedo svoje mnenje o polletnih uspehih ali uspehih na naših šolah«, sem sklenil napisati nekaj svojih misli kot oče šoloobveznih otrok, ker me zelo zanima učno in vzgojno delo v naših šolskih ustanovah.

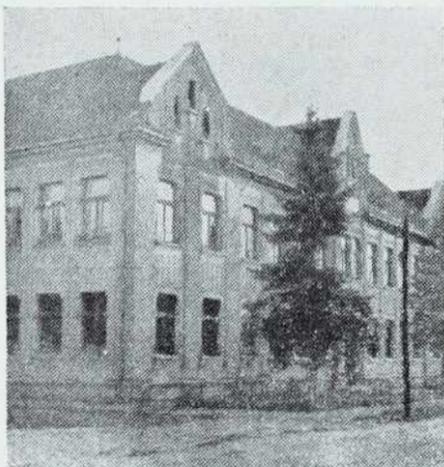
Močno me preseneča učni uspeh na osnovnih šolah z ozirom na učne uspehe nekoč, ko za šolo ni bilo toliko zanimanja staršev, danes pa vidim (trdim za tukajšnje šole), da so rodiljski sestanki izredno dobro obiskani in da se torej starši močno prizadevajo, da bi njihovi otroci čimbolj napredovali. Končno se lahko vprašam, kje pa sta še oče ali mati, ki ne bi rada videla svojega otroka izobraženega, pametnega, poštenega, zdravega, srečnega? Ko tako razmišljam o vsem, se mi zdi, da je naša šola silno zahtevna,

je tudi premala skrb za vzgojo predšolskega otroka. Pravilna ustvarjalna igra razvija namreč speče duševne sposobnosti pri otroku, ga vzgaja in navaja na red in disciplino. Tak otrok potem lahko uspeva v osnovni šoli, celo bi ga verjetno prej lahko vpisali v šolo, tako da bi že s 14. letom lahko izpolnil osemletno šolsko obveznost.

Menim, da imamo na eni in drugi strani mnogo napak. Tako tožijo učitelji, da so učenci, ki gredo skozi otroški vrtec, nedisciplinirani in je z ostalimi težko vskladiti delo. Otroški vrteci pa spet nimajo dovolj materialnih sredstev in kvalificiranega kadra, da bi lahko uspešno opravljali svoje naloge.

Tam, kjer pa ni vrta, je po mojem šolsko delo mnogo težavnejše, vendar o tem ne bi mogel izreči

Zgradba osnovne šole v Murski Soboti. Precej razsežna — vendar za število šolarjev že kmalu pretesna.

da ne upošteva tudi dovolj duševnega razvoja otroka in da ga uči, ker ga pač mora pripraviti za gimnazijo, premalo pa misli na to, kako naj posreduje otroku znanje, ki ga bo s pridom uporabljal v življenju.

Ena izmed pomanjkljivosti pa

dokončne besede. Zato jo prepuščam drugim, katerim je ta problem v ospredju neposrednega zanimanja.

Da je v nižjih gimnazijah skoraj polovica, na osnovnih šolah pa četrtina nesposobnih otrok, nam da resno razmišljati, kakor omenja pisec, vendar bi bilo dobro, da bi

Prvi rezultati dela šolskih odborov se že kažejo

Zadnje dni minulega tedna so se sestali novoizvoljeni šolski odbori v Dolnji, Srednji in Gornji Bistrici. Odborniki so se seznanili s pravicami, nalogami in delovnim območjem svojih odborov. Vsi se zavedajo, da je njihovo delo odgovorno in zato so takoj začeli reševati pereče gospodarske probleme domačih šol.

V Dolnji in Gornji Bistrici so se pogovarjali tudi o težavah pri nakupu šolskih knjig, kar je posebu občutno v družinah, ki imajo več šoloobveznih otrok. Zato so sklenili, da bodo poiskali sredstva in ustanovili podporne knjižnice. To je sicer daljnosežen sklep, vendar ga bodo skušali uresničiti že v tem šolskem letu. Pomisleke pa so imeli zaradi pogostega menjavanja učbenikov in zato so se odločili, da se bodo poprej še posvetovali z ljudmi in pedagoškimi delavci.

Neverjetno živa je misel o sadjarstvu. Vsi so hvaležni Okrajnemu ljudskemu odboru, ki je z brezplačnimi sadikami omogočil in podprl zasajevanje zemljišč splošno ljudskega premoženja in šolskih parcel. Bistrica, sadjerodni kraj, to posebej pozdravlja. Večjo površino bodo zasadili v Srednji Bistrici in šolski odbor bo v kratkem začel z zasajevanjem.

OD TEDNA DO TEDNA

V Franciji so gladne krize že nekam udomacene. Zato bi jim najbrž tudi te dni po svetu ne posvetili tolike pozornosti, če ne bi šlo za širše, mednarodno oprasanje. Kdo bo pravzaprav naslednik Mendès-Francea, ki je s svojo diplomatsko in državnico modrostjo, vztrajnostjo in odločnostjo spet utrdil zrakljani francoski ugled po svetu ter se pogumno lotil notranjepolitičnih, gospodarskih in socialnih oprasanj?

Francosko skupščino sestavlja večje število političnih strank in skupin, vsaka izmed njih pa zahteva od bodočega vladnega predsednika jamstva, ki ustrežajo njenemu programu in prek njega tudi njenim oličcem. Odtod izhaja tudi pravilo, da je francosko vlado mogoče sestaviti samo s pomočjo strank »sredine« in se to po dolgih in občasih tudi burnih pogajanjih. Toda če kalera izmed teh strank pozneje z delom vlade ni zadovoljna, lahko s svojim nasprotovanjem povzroči padec vlade in s tem tudi daljšo ali krajšo vladno krizo.

Poročali smo že, da so Mendès-Francea pokopali ljudski republikanci v razpravi o vladni politiki v Severni Afriki. Odrekli so mu podporo. Po njegovem paucju je skušal »neodvisni Pinay sestaviti novo vlado, toda ker se je preveč opiral na osebnosti iz desničarskih vrst, je moral odnehati. Za njim je poizkusil srečo ljudski republikanec Pflimlin, vendar brez uspeha. Sedaj je to nehalno nalogo prevzel socialist Pinéau. Veliko oprasanje pa je, ali bo v skupščini prodl. Za one stranke skupščinske »sredine«, ki se nagibljajo bolj desnici, predstavlja socialističen, četudi močno okrnjen program vendarle precejšnjo »nenaravnost«.

Pred bodočo vlado in skupščino pa je še toliko nerešenih oprasanj: dokončna potrditev pariških sporazumov, oprasanje Severne Afrike itd. (Notranjepolitičnih, gospodarskih in socialnih problemov raje sploh ne omenjamo!) Zato se po svetu upravičeno sprašuje, kdo bo umel rešiti to francosko uganko.

Zahod in Vzhod ta teden tudi nista odgovorila na oprasanje, kako odpraviti kitajsko-kuomintangski spor o formoski morski ožini. Ponedeljkova razprava pred Varnostnim svetom je pokazala, da Združeni narodi v sedanjem položaju ne bodo mogli z uspehom nastopiti niti kot posredovalec, niti kot razsodnik. V Pekingu vztrajno poudarjajo, da se razprava pred Varnostnim svetom ne bodo udeležili ose dotlej, dokler bo navzoč kuomintangski delegat. To tezo podpirajo tudi v Moskvi.

Zato te dni vse bolj govore o konferenci izven Združenih narodov, kjer bi imele pelesile (vzhodne in zahodne) vendarle več vpliva in tudi besede. Moskva predlaga, naj bi bila taka konferenca v Sanghaju ali New Delhiju, udeležilo pa bi se deset držav (ZDA, Vel. Britanija, ZSSR, Francija, Kitajska, Indija, Burma, Indonezija, Pakistan in Ceylon). London in Washington pa zahtevata, naj se je udeležijo tudi kuomintangski predstavniki.

Po vseh iz New Delhija bo v imenu državnice »načrta Colombe« (zgoraj omenjenih zadnjih pet!) skušal te dni prevzeti pobudo o svoji roke predsednik indonezijske vlade. Tu sodijo, da bo Kitajska raje poslušala glas azijskih držav, ki so pokazale do nje toliko razumevanja in tudi odločno zavračajo zahodni vpliv o mednarodni politiki. Kaj te države nameravajo, za sedaj še ni povsem jasno. Najbrž bodo predložile mednarodno konferenco, ki bo kolikor toliko delovala pod okriljem Združenih narodov. Na njej naj bi se pomenili ne le o prenehanju sovražnosti v formoskih vodah, temveč

vanjem. Za to delo kaže precej zanimanja in daje pomoč tudi Občinski ljudski odbor v Crensovcih. Vasčani pa zelo želijo, da bi se naj njihovi otroci o sadjarstvu kaj več naučili tudi s praktičnim delom, kar se bo pa lahko zgodilo le v novi drevnici.

Izrazili pa so tudi skrb zaradi socialno-zdravstvenih problemov. Ne morejo se sprizantiti z dejstvom, da otroci v šoli nimajo pitne vode. Radi bi imeli tudi šolsko kuhinjo, kajti otroci prihajajo tudi od daleč in bi jih vsaka malica okrepila, prav tako bi pa vplivala na njihov pravičen telesni razvoj. Pomenili so se tudi o učiteljskih stanovanjih, ki jih je nujno potrebno izboljšati. V Dolnji Bistrici bodo za stanovanja preuredili nerabne šolske prostore. Pri vseh omenjenih težavah pa bi bilo prav, če bi jim pomagal Okrajni socialni zavod in pa množične organizacije.

Nekam previdno so se pogovarjali o učnih in vzgojnih problemih. Bolj so se razvili pri pomenu o kulturno-prosvetnem delu in odločno zahtevali, naj učitelji več pomagajo pri tem delu. Potrebno je popraviti hiše, ki zavirajo prosvetno dejavnost v vasi, kjer ljudje zelo radi obiskujejo kulturne prireditve in s tem kažejo, da si jih tudi žele.

Učiteljski stanovanjih, ki jih je nujno potrebno izboljšati. V Dolnji Bistrici bodo za stanovanja preuredili nerabne šolske prostore. Pri vseh omenjenih težavah pa bi bilo prav, če bi jim pomagal Okrajni socialni zavod in pa množične organizacije.

Lendava — Partizanska ulica

ključni prvega polletja so v šoli napravili statistiko razmer, v kakršnih živijo otroci in o tej statistiki so se odborniki živahno razgovarjali.

Na koncu sestanka so sklenili, da bodo z učitelji obiskali družine, ki prejemanje otroške doklade, a jih porabijo starši in tako te pomoči niso deležni otroci. Kjer se pa to stanje ne bo spremenilo, pa bodo za otroke predlagali skrbnike. Prav tako bo potrebno kaznovati tiste, ki iz malo-

Ali res ni mogoče dobiti zaposlitve?

V Ljutomerskem okraju je več obrtnih pomočnikov, ki že dokaj časa iščejo zaposlitve. So iz različnih strok. Med njimi je tudi Vera Juranovičeva iz Iljasevec; na enem hektarju zemlje se le s težavo prebija skozi žitljenje šest družinskih članov, zato dekle nima doma pravega mesta. V podobnem položaju je tudi Marija Skrgot z Mursčaka.

Kvalificiranemu delavcu se ni kar tako enostavno vključiti o kakšno drugo delo, ki ne zahteva posebne specializacije. Zato se ponavadi potikajo okrog, se oglašajo pri svojih sorodnikih in znanjih — sebi o nevoljo, drugim pa v napotje. Posamezniki čakajo na službo že po tri dolga leta.

Pri nas kaj radi govorimo, da se je treba potegovati za pomožne obrtne obratove, ki jih je vedno manj, in »skrbeti za naraščaj... praksa pa kaže drugače. Pred leti nismo vedeli za prave potrebe, ko so se brezposelni pomočniki začeli učiti. Saj bi jih lahko usmerili v druge

tudi o načinu in poteh, kako zmanjšati splošno napetost na Daljnem vzhodu. Eno od pomembnih oprasanj pri tem bo brez doma kitajske zastopstvo o OZN, proti kateremu se tako odločno bore ZDA.

Naj bo kakorkoli, eno pa je že sedaj zanesljivo: vsa prizadevanja okrog Formoze bodo slednjic le rodila dober sad. Za zmanjšanje mednarodne napetosti na Daljnem vzhodu se namreč zavzema že toliko držav, da mimo nje v bodoče ne bodo mogli. Tega se zavedajo tudi tisti krogi na Zahodu in Vzhodu, ki bi radi v duhu politike blokade še nadalje ribarili v kalnem, v okviru ozkih sebičnih interesov.

Učiteljskih stanovanjih, ki jih je nujno potrebno izboljšati. V Dolnji Bistrici bodo za stanovanja preuredili nerabne šolske prostore. Pri vseh omenjenih težavah pa bi bilo prav, če bi jim pomagal Okrajni socialni zavod in pa množične organizacije.

Tudi v Lendavi so začeli

Učiteljski stanovanjih, ki jih je nujno potrebno izboljšati. V Dolnji Bistrici bodo za stanovanja preuredili nerabne šolske prostore. Pri vseh omenjenih težavah pa bi bilo prav, če bi jim pomagal Okrajni socialni zavod in pa množične organizacije.

Bistričanci in brod na Muri

Mura deli prebivalce treh Bistric od njihove obdelovalne zemlje, ki jo imajo na drugem bregu. Zaradi tega se morajo posluževati broda in vsakokrat drago plačati pošnjo lja in sem — bodisi spomladi, ko vozijo lja gnoj ali pa v jeseni, ko pospravljajo pridelke. Kako pa bi promet najboljše uredili — o tem so že namreč večkrat razpravljali.

Kmalu po osvoboditvi so čez Muro postavili most. Pri delu so prebivalci Bistric, Odrancev in Crensovec prispevali čez pet tisoč prostovoljnih delovnih ur. Z regulacijo reke pa je most ostal samo se čez njen rokar na oni strani. Če so ljudje hoteli do svoje zemlje, so se morali spet posluževati edinega prometnega sredstva — broda.

Kakor gnojni tvori

Tržna inšpekcija pri soboškem ljudskem odboru mestne občine se je v zadnjem času dokaj poglabila v poslovanje posameznih podjetij in lokatov v mestu. Njene ugotovitve so vredne pozornosti, zato bo tudi prav, če jih posredujemo naši javnosti.

V takoiimenovanih kolektivnih gostiščih se več ali manj vedno vozijo po starem tiru. Na obrat odpade 8000 din povprečnega dnevnega prometa. Mesečni izdatki za plačo osebja in dajatve socialnega zavarovanja pa znašajo: v kavarni »Mura« 25, v gostišču »Prekmurci« 38, v gostišču »Pri lovcu« 34 in v gostišču »Pri dobri kapljici« 27 tisoč din. Analiza poslovanja teh gostišč kaže, da se v njih še vedno bohoti ugodno privatno življenje, prepredeno s sorodstvenimi in prijateljskimi vezmi, kar vse je voda na mlin zasebnih pobud in lova za postranskimi zaslužki, ki grede seveda v žepo posameznih uslužbenec ali pa vodii-

Ali res ni mogoče dobiti zaposlitve?

stroke in poklice, če je bilo znano, da je preveč krojačev, šivilj, čevljarjev! Slišati je, da so vsa delovna mesta zasedena. Vemo pa, kako težko je priti do tega, da ti čevljar ob pravem času popravi čevlje ali krojač sešije obleko. Pisec teh vrstic je lani čakal na novo obleko kar tri mesece. Obrtniki odpuščajo pomočnike, baje zaradi prenelikih davčnih obveznosti in dajatev socialnega zavarovanja. Rajši imajo vajece, ker jim več koristijo, terjajo pa zgolj neznatne dajatve. Če pa obrtniki podražijo storitve, se jim bojda zgodi druga krivica: ljudje zahajajo rajši k šušmarjem, ki jim delo ceneje opravijo.

Kaj so vendar dosedaj storili obrtna zbornica in merodajni činitelji, da bi izboljšali nič kaj rožnat položaj teh pomočnikov? Eno je gotovo: če bi obrtniki zaposlili te ljudi, četudi začasno na svoj riziko, bi šušmarstvo močno upadlo. To je treba tudi pravilno doumeti. S prijateljstvom šušmarjev bomo namreč dosegli le tisto, kar doseže zdravnik, ko da bolniku uspevalni prašek, da bi ta laže pozabil na bolečine.

F. K.

Pridni so gorički cestariji

Prejšnji mesec so večkrat oledenele poti na Goričkem. Poi me je v zgodnjih jutranjih urah čisto zanesla proti Mačkovcem. Peljal sem se s kolegom in se nemalo začudil, da so bile ceste že tako zgodaj posute s peskom. »Tu so pa pridni cestariji — mi je padlo na misel, ko sem se spomnil teh možakarjev, ki imajo tu v gricvatem svetu neprimerno težji posel kot pa njihovi vrstniki na ravnini. Zato zaslužijo vse priznanje.

Za izboljšanje razmer v našem šolstvu

(Nadaljevanje s 1. strani)

da reforma ne bo uspela, če njeni izvajalci ne bodo upoštevali tudi vzroke neuspehov na naših šolah in jih za vedno odpravili.

Pisec bi opozoril tudi na to, kakšne krivice so deležni naši otroci, ki zaradi tako imenovane »intelektualistične« nižje gimnazije ne morejo izdelovati, zaostajajo v prvem in drugem razredu in se ne morejo niti vključiti v obrt, ker mora imeti, če se hoče vpisati, najmanj 2 razreda gimnazije ali 6 razredov osnovne šole. Učenec, ki pa je dovršil 6 razredov šole, čeprav na neki nižeorganizirani šoli, pa se lahko vključi brez nadaljnega v obrt. Ali še bolj očitno: učenec hodi v osmi razred osnovne šole, ker se je preselil v okolje, kjer je nižja gimnazija, bi moral opraviti izpit iz tujega jezika, ki pa se ga nikoli ni naučil. Šolski sistem torej ni povsem v redu!

Redki študentje se odločijo za znanstveno pot. Večina torej ostane pri delovnem procesu t. j. manualnem delu. Zakaj ne bi bilo obvezno šolanje usmerjeno torej v praktičnost, življenju in potrebam bližnjemu smotru?

Bistričanci in brod na Muri

Za brod se letos poteguje več zakupnikov. Čas pa je že, da bi to zadevo bolj pravično rešili; promet je vendar stvar skupnosti, zato tudi brod ne bi smel biti izjema. Mar je prav, da se z njim okoriščajo posamezniki ali podjetja? O tem so se pogovarjali tudi voditelji SZDL. Oni zagovarjajo naslednje rešitve: skupnost naj namesti dva brodarja z mesečno plačo in pravicami iz socialnega zavarovanja — seveda v breme Okrajnega ljudskega odbora. Če pa tega predloga ne bi bilo moč sprejeti, potem pa je treba odpraviti potnico za doolastnike, ostalim potnikom pa jo znižati vsaj za 50 odstotkov.

Kakor gnojni tvori

Kolektivna gostišča samo zunanja lupina, ki obdaja zasebne poglobitve in omogoča izmikanje družbenim obveznostim. — Milijoni so odplavali po ilegalnih kanalih, največ po zaslugi množice zasebnih nakupovalcev. — Nekaj o trgovini na svoj račun. — Ni mlinar, pa le melje.

nega osebja. Ali z drugimi besedami: za nazivih teh obratov se skriva vse drugo, kot pa tisto, kar družba od njih pričakuje. Povsem razumljivo je, da se poslovanje teh malih »poslovnih družin« očitno odraža v uslugah in njihovih cenah. V takih pogojih ne moremo govoriti o pravi konkurenci, saj tudi številke po svoje govore, da so omenjeni obrati dosegali povprečno enak dnevni promet. Kakor da bi se bili poprej dogovorili!

V mestu bi morda kazalo zmanjšati število gostinskih obratov, katerih je po mnenju inšpekcije preveč, in namestiti v preostala gostišča tako vodilno osebje, ki se bo zavzemalo za poslovanje v mejah poštenosti in poslovne morale.

V gostinskih obratih je še vse premalo razvita kolektivna odgovornost za uspešno poslovanje. Naj navedemo konkreten primer! V gostinskem obratu »Lendava« so ugotovili primanjkljaj 1212 litrov vina v vrednosti nekaj čez 160 tisoč din. Primanjkljaj se je stopnjeval od maja lanskega leta. Zanj je vedel poslovođa in ves kolektiv, kljub temu pa ni nihče mignil s prstom, da bi ga še ob pravem času zajezili, da ne bi dosegel stotisočakov.

Odkupna mrzlica neregistriranih poslovalnic

Združno trgovsko podjetje »Agromerkur« — edino domače večje podjetje, ki se bavi z odkupom poljskih pridelkov — ni obvladalo svojega poslovanja predvsem zaradi tega, ker se ni dovolj opiralo na združbene organizacije. Zategadelj je bil »prekmurski zelnik« vedno vabljen za tujo odkupna in grosistična podjetja, ki so se sunkovito poganjala čez Muro zlasti v času, ko je nastopila odkupna sezona za najbolj dobičkonosne potreščine — jajca, sadje in gozdne sadeže. Kmetijske zadruge so bile proti tej invaziji nemočne, saj niso imele pri roki dovolj denarnih sredstev za odkupovanje teh pridelkov, medtem ko so tuja podjetja mobilizirala stotine nakupovalcev, ki so z večjimi gotovinskimi vsotami preplavili pokrajino in za ceno mastnih zaslužkov prinesli delodajalcem velike dohodke.

Omeniti je treba, da se nekaterim večjim podjetjem sploh ni zdelo potrebno registrirati svojih poslovalnic ali odkupnih podružnic pri soboškem ljudskem odboru. Zatele so poslovali brez oblastnega pristanka ali pa se pred veljavno registracijo. Tako ilegalno poslovalnico je imelo v Murski Soboti tudi podjetje »Bevex« iz Zagreba; v pokrajini je imelo 35 nakupovalcev in je lani zabeležilo nekaj nad 25 milijonov din prometa. Kako bogato poslovno žetev pa je

Za tako reformo ni potreben samo nov sistem šolstva — od predšolske vzgoje pa do univerzitetnega študija — ne le drugačni učni načrti, marveč tudi sposoben kader, zlasti pa boljši materialni pogoji. Slednji so menda za Prekmurje ena izmed najtežjih problemov.

Kaj se da, še poleg tega, da učenca samo nekaj naučimo, napraviti v prostorih, ki jih imamo pri nas? Kako se naj otrok uči iz izkušnje in iz praktičnega dela, kakšna je njegova vzgoja na sploh, zlasti estetska, ko pa naše šolske poslopje ne odgovarja najposnovnejšim higienim načelom!

Zakaj? Ker je zastarelo in ne odgovarja več. Nima nobenih potrebnih prostorov za ročno delo, kuhanje, za razne poizkuse, telovadbo in druga opravila. Saj nima niti predpražnikov, da bi se otroci navadili na čistočo, večni križ je s kurjavo in pečmi, ki se kade, naši odgovorni ljudje pa za take in podobne stvari pre malo skrbijo.

Vse to so seveda zunanje pomankljivosti, o katerih bomo morali voditi računa, zlasti pa bo to naloga sedanjih šolskih odborov in komun, ki se formirajo. Mislim pa, da bo morala vsa družba težiti za tem, da se bo šolstvo enakomerno razvijalo v republiki in da bomo čimprej odpravili zaostalost na naših šolah.

Tudi po izvedbi najboljše šolske reforme ne bomo mogli v Prekmurju mnogo izboljšati našega šolstva, če ne bo materialne pomoči vse družbe, kajti tisočletna dediščina je silno revna. Zgraditi bomo morali več šolskih poslopj.

Križevci pri Ljutomeru

Na zadnji Prešernovi proslavi v Križevcih pri Ljutomeru se so poverjeniki istomienske družbe obvezali, da bodo do konca nareca podvojili število njenih članov. Svoje dela so se resno lotili. Razdelili so si vasi in sedaj že pridno tekmujejo, kdo izmed njih bo z večjim rezultatom izpolnil obljubo. Letos bo njihovo poslanstvo mnogo lažje, saj so letošnje knjige Prešernove družbe navdušile vsakogar, ki jih je le dobil v roke. (nb)

Kakor gnojni tvori

na živem telesu

imelo, dokazuje 11 milijonov čistega dobička, ki je končni rezultat lanskoletnega poslovanja njegove »prekmurske« podružnice. Podobna je zadeva s podružnico ljubljanskega GOSAD, ki se tudi ni ob pravem času registriralo, je pa imelo lani okrog 10 milijonov bruto prometa. Svojem ljudem je dala akontacije in večje zneske, da so lahko kupili zdravilna zelišča v naših krajih.

Če upoštevamo dejstva, da v teh podružnicah niso vodili prav nobenega knjigovodstva in zato tudi ni znana razlika med odkupno in prodajno ceno odkupljenega blaga, potem se nam nehotе vsiljuje vprašanje: ali so bila ta podjetja sploh pravično obdavčena in koliko sta dobila okraj ali komun od njihovega ustvarjenega dobička? Res je sicer, da sta bila podjetje »Bevex« in njegov poslovođa občutno kaznovana po Gospodarskem sodišču zaradi kršitve predpisov o registraciji, toda kaj je 105 tisočakov proti oni vsoti, ki jo je podjetje odtujilo Prekmurju in bi lahko ostala v naših kmetijskih zadrugah, od tam pa se v obliki strojev, umetnih gnojil in različnih sredstev vračala nazaj k kmetovalcem. Iz tega je moč povzeti: tuja podjetja so poslovala pri nas v škodo zadrugištva in njegovega razvoja, pa tudi v škodo komunale skupnosti, ki je bila tako prikrajšana za ona sredstva, do katerih bi imela nesporno pravico, da bi omenjeni dobiček ustvarila domača kmetijska zadruga ali pa odkupno podjetje. Prav sprico tega pa je obstoj takih »divjih« podružnic nevzdržen in za naše gospodarstvo škodljiv — pa četudi odštejemo zmedo v cenah, ki so jo povzročila podjetja na domačem trgu s svojo odkupno mrzlico. Nevzdržen se zlasti zaradi tega, ker gre v našem primeru za pokrajino, ki je v sedanjih gospodarski bilanci dokaj pasivna in so ji nujno potrebna sredstva za povzdigo kmetijstva in njegovih veja. Odtod vodi tudi pot do resnega razmišljanja: ali ne bi kazalo v Prekmurju ustanoviti večje podjetje, ki bi odkupovalo vse poljske pridelke in druge dobrine, ki jih ponuja prekmurski kmetovalci, in z njimi nastopalo tudi na zunanem trgu? Vsekakor pa bo treba usposobiti kmetijske zadruge za odkup in jim tudi materialno omogočiti opravljanje tega poslanstva.

Dokaj konkurenčna je bila lani poslovalnica soboškega kmetijskega gospodarstva. Čeprav morda še ni imela zadovoljivega asortimenta blaga, je vendar precej doprinesla k temu, da so se morali zasebni prodajalci na trgu močno ravnati po njenih cenah. Prodajala je vedno ceneje od njih. Prodajalci bi kazalo še razširiti in ji dodeliti bolj prostoren lokal, da bo lahko letos še uspešneje poslovala v dobro potrešnikov. Nekoliko bolj počasna pa je v tem pogledu poslovalnica rakičanskega kmetijskega gospodarstva.

(Nadaljevanje na 5. strani)

V obmejni Radgoni . . .

Tudi letos se je spomnila Radgona z dostojno spoštljivostjo našega največjega pesnika Franceta Prešerna. Ves spored je pripravila radgonska Svoboda, pomagali pa so še učenci domače gimnazije in vajenske šole.

Ob številni udeležbi so se vrstile na proslavi recitacije najlepših Prešernovih pesmi, vmes pa so nastopili pevski zbori Svobode in nižje gimnazije. Narodne in umetne pesmi na Prešernovo besedilo so zapeli ženski, moški in mešani zbor, Zdravljico pa gimnazijci in vajenci. Spored je še poživela folklorna skupina iz gimnazije. Zaplesala je Panonski ples v prejšnjih narodnih nošah.

Brez dvoma se je na proslavi najbolj izkazala recitacijska skupina Svobode, ki je posamezno ali v zboru recitala vrsto Prešernovih pesmi. Prav bi bilo, če bi ta skupina privedla kakšen literarni večer še ostalih pomembnih slovenskih pesnikov, ki nam ne morejo več z živo besedo posredovati svojih umetnin.

Prav lepo sta s prisrčnimi in lepimi točkami proslavili Prešernov teden tudi osnovna šola in nižja gimnazija. Obkraj je govorila o pomenu velikega pesnika tov. Beltramova, ki je prikazala številnim poslušalcem podobo velikega pesnika.

Nad vse prisrčna proslava v počastitev pesnika Prešerna pa je bila še v Domu onemoglih, ko so oskrbovance obiskali pevec in recitatorji radgonske Svobode. Čeprav živijo tu že ljudje v svoji pozni življenjski jeseni, so spremljali ves spored z velikim zanimanjem. Tako so pokazali radgonski

Svobodaši, da niso ob tem dogodku pozabili niti onih, ki so radi pozabljeni.

Ce bi prešli vse proslave v počastitev Prešernovega tedna, moremo reči, da jih je bilo v Radgoni pet: dva literarna večera in tri proslave, katerih se je udeležilo nad 2000 ljudi. Za malo Radgono kar dovolj!

Solsko proslavo sta obiskala tudi zvezni poslanec tov. Ivan Kreft in republiški poslanec tov. Pavlica, kar je zbudilo med pionirji veliko pozornost.

. . . in v mestu belih rudarjev

Tudi v Lendavi smo lepo proslavili slovenski kulturni praznik — 106. obletnico smrti največjega pesnika dr. Franceta Prešerna. Priredili smo kar tri akademije.

Na predvečer 8. februarja je bila v dvorani Triglava akademija za odrasle. Nastopili so člani DPD Svoboda in dijaki nižje gimnazije. Prvi z mešanim pevskim zborom, ki je topot znova presenetil številne poslušalce. Priznanje je žel tudi pionirski tamburaški zbor, ki je uspešno zamenjal kolektiv starejših tovarišev. K programu je prispeval svoj delež tudi orkester. Dijaki nižje gimnazije pa so nastopili s svojim pevskim zborom in deklamacijami. Udeležba na proslavi je bila zadovoljiva.

Poselni proslavi sta imeli tudi osnovna šola in nižja gimnazija. Pripravili so dobre programe. Proslave so se udeležili tudi mnogi starši.

di Marija Močanova in sicer Prešernovo Nezakonsko mater. Za zaključek pa je nastopil gimnazijski zbor in zapel štiri pesmi: Luna sije, Vsi so venci beli, Zdravljico in prekmurško narodno.

Nekaj misli o geniju Prešernu pa je živo povedal tov. prof. Sedonja: Oto Norčič, Cveta Kučan in Marjan Velnar so pa deklamirali nekaj pesmi in sicer Prešernov Uvod h Krstu pri Savici in 8. in 9. sonet Sonetnega venca ter ciklus treh pesmi Srečka Kosovca Rdeči atom.

Program je bil dobro izbran, le nekajkrat je bilo čutiti, da ni bil dokončno izoblikovan, kar pa je razumljivo, ker so se nastopajoči komaj pred enim tednom vrnili s počitnic.

Poverjeniki »Prešernove družbe«

Javite nam stanje članstva na dan

20. februarja

in pohitite z vpisovanjem članov.

PREŠERNOVA DRUŽBA

Velika Polana

Občani Polane so dostojno proslavili Prešernov dan. V okviru tega dneva sta bili dve proslavi: 7. februarja je bila za pionirje, na sam Prešernov dan pa za odrasle. Program so pripravili pionirji in obiskovalke tečaja RK. Poleg slavnostnega govora so bile na sporedu deklamacije značilnih Prešernovih pesmi, pionirski pevski zbor je zapel nekaj pesmi, pionirke in pionirji pa so nastopili s telovadnimi točkami in narodnimi koli. Kot posebna točka so bile pesmi domačina, pokojnega Ignaca Krajnca — Pajlica. Dvorana je bila nabito polna in ljudje so odšli domov z željo, da

bi bile proslave vedno tako lepo pripravljene.

V okviru Prešernovega tedna sta se vaška odbora SZDL v Veliki in Mali Polani obvezala, da bosta družino z odborniki IZUD obiskala sleherni hišo in pridobivala člane za Prešernovo družbo. Ikrtati so odborniki pobirali tudi članarino in pridobivali nove člane za SZDL. Načrt je dobro uspel. Število članov Prešernove družbe se je povečalo za 50 %, pridobili pa so tudi precej volivcev za SZDL. Pri tem delu se je zlasti izkazalo učitelstvo, ki je tudi prispevalo glavni delež za Prešernovo proslavo. Sedaj se pripravljajo že na proslavo Dneva žena.

Literarno-glasbeni večer dijakov soboške gimnazije

V okviru proslav v Prešernovem tednu so 8. t. m. pripravili dijaki soboške gimnazije literarno-glasbeni večer. Misel o taki prireditvi je že dolgo živela med dijaki, kajti v zadnjem času so se mladi literatje začeli oglaševati, čutiti pa je bilo tudi potrebo, da se njihovo delo nekako manifestira. Da bi pa sami nastopili, si niso upali, ker so pač njihova dela še šibka in komaj dobivajo svoj izraz. Na šoli pa je tudi precej dijakov, ki obiskujejo glasbeno šolo in bi lahko znatno poživili program. Zato so se združili za skupen nastop.

Prozne stvari so prebrali Drago Grah, Anton Seruga in Franc Kolarš. Nekaj svojih pesmi je prebral Milan Eriavec. V njihovih delih je ponekod še zelo čutiti vzornike, deloma še tudi neizoblikovanost izra-

za in iskanje poti. Toda kljub temu, da niso povedali ničesar velikega, je pa potrebno ta nastop toplo pozdraviti, kajti rodil bo gotovo nove in ob teh se bo vzgajala ta generacija mladih soboških literatov, dokler ne bo dobila kakega svojega glasila.

Drago Klemenc in Jože Velnar sta zaigrala na violino, zapela pa je tu-

Pismo iz Cezanjevce Gasilskemu domu naj sledi prosvetna dvorana

Tudi pri nas se je pokazala potreba po primernem, novem gasilskem domu, ki naj bi bil v ponos vseh vaščanov.

Kakor vsaki organizaciji, ki želi graditi, je tudi tu bilo treba premagati začetne težave in zbrati sredstva, ker volja sama je še vedno premalo. Gasilci so kupili v Ljutomeru stari skedenj, ga podrli in tako prišli do opeke. Les so dali vaščani, cement in drugo pa so kupili s sredstvi, ki so se stekala za gradnjo v njihovo blagajno. Pričakujejo, da jih bo podprla tudi občina, ki jim je pomoč že obljubila, kakor tudi Gasilsko zveza.

Naydušeni gasilci so izkoristili lepe zimске dneve in v nekaj dneh pozidali dom, ki je sedaj že pod streho. Enonadstropna zgradba bo imela stolp in prostor za sestanke, da se ne bo treba več stiskati v mrzli orodjarnici. Za domom bodo uredili telovadišče, da jim ne bo treba vaditi na glavni cesti.

Vaščani in gasilci potrebujejo tudi prosvetno dvorano, saj so člani zelo aktivnega IZUD, ki nima dru-

gega kot čitalniški oder v solski učilnici. Že nekaj let vaščani obžalujejo napako, ki so jo zakrivali posamezniki, ko so takoj po vojni preprečili gradnjo dvorane. Takrat bi delo terjalo mnogo manj truda. Občinski ljudski odbor in množične organizacije se močno zanimajo za gradnjo dvorane, vendar je treba najprej najti viro, si zagotoviti sredstva in se zediniti, ali bo dvorana stala za gasilskim domom, skrita med hišami in gospodarskimi poslopji, ali pa bolj na vidnem mestu v središču vasi, kot spomenik kulture, pri čemer bi bili enaki gradbeni stroški. Ne bi smeli gledati kot nekoč: »To je moja njiva, to je moj pašnik!«, temveč bi morali upoštevati druge okoliščine: lik in videz vasi, priročnost in kulturne potrebe v luči nadaljnjega razvoja vasi. Zato bo potrebno, da bomo temeljito proučili pogoje in smotre, preden bomo začeli z gradnjo dvorane, ki naj bi služila pravemu namenu in pričala še desetletja o delu, složnosti in naprednosti vaščanov.

Ce bomo vsi s tako vnemo in enotnostjo pomagali pri gradnji dvorane, kot smo na gradbišču gasilskega doma, se nam bo tudi ta želja uresničila. In ob prireditvah se nam ne bo treba stiskati v malem razredu!

Ivan Krašovec

Pred dnevi nas je za vedno zapustil večletni izseljenec in rojak Ivan Krašovec, upokojeni rudar iz Dolnje Lendave. Umrli je v 55. letu starosti, kajti neizprosna smrt ga je izrgala iz toplega družinskega okolja, ko je pri njem opravila svoje zavratna bolezen — silikoza, ki ga je kot posledica dolgegaaranja v tujini spremljala v zadnjih desetih letih sicer vedno živahnega in plodovitega življenja.

Pokojnik je bil doma iz Savinjske doline. Že leta 1921 je šel iskat kruha v tujino in je tam ostal vse do osvoboditve, ko ga je nova Jugoslavija spet sprejela v naročje kot svojega vedno zvestega sina. Delal je v raznih rudarskih revirjih Francije in bil vedno na strani odkritih borec za delavske pravice. Večkrat je sodeloval pri stankah. Leta 1936 je bil sprejet v KP Francije, a z osvoboditvijo mu je bil priznan staž v članstvu Komunistične partije Jugoslavije, katere član je ostal vse do poslednjega diha. Pokojnik zapuščila svojo življenjsko družico in dva otoka.

Njemu, ki mu ni bilo dano, da bi lahko v svobodni domovini preživel jesen svojega življenja, so zadnjo soboto veljale poslednje časti Sobočanov in njegovih prijateljev, ki so ga spremljali na zadnji poti. Naj mu bo lahka domača zemlja, katero je tako zvesto ljubil in se zanj tudi nesebično bojeval.

Posel tržnega inšpektorja ni lahek, je pa hvaležen že zaradi tega, ker je usmerjen k zaščiti ljudskih koristi, ki jih bojejo posamezniki izigravati po svoji volji. In prav zaradi tega glavnega smotra je njegovo poslanstvo vredno podpore vseh poštenih ljudi.

S. K.

Mnogo je govora tudi o gradnji spomenika na grobu talcev, o vaški ulični razsvetljavi in kanalizaciji, organizaciji živinorejskega odseka Kmetijske zadruge in drugih problemih.

Občinski LO in množične organizacije se trudijo, da bi bile te naloge letos tudi uresničene, kajti le tako bomo ustvarili del tistega, kar prejšnja leta ni bilo mogoče storiti zaradi slabih pogojev ali nezadumevanja.

Juršinci

Tudi iz našega kraja, ki je dokaj potisnjen v osrčje Slovenskih goric, vendar pa znan po svoji turistični privlačnosti (ste že bili kdaj na Gornji, najvišji točki Prekije?), lahko bralcem Pomurja posredujejo nekaj »zimskih« novic: mladina pridno obiskuje prvi in drugi letnik kmetijske gospodarske šole, dekleta so uspešno opravila tritedenski kuharski tečaj, na področju občine so bili v vseh vaseh zbori volivcev, živahno razpravljamo o komunalnih in drugih važnih problemih, SZDL in druge organizacije pa so imele zadnje dni svoje občne zbornice. Nekateri vaški odbori SZDL so se združili. V zad-

Domajinci

Pri nas ni bilo člana, ki se pred kratkim ne bi udeležil občnega zbora domače kmetijske zadruge. Posebno so ljudi zanimala nova zadruga pravila, o katerih smo se živahno menili.

Pomenek je prinesel vrsto predlogov. Najprej smo določili vaščana, ki bo letos redil plemenskega bika in merjasca. Pa za električno smo se navduševali! Vendar pa so nekateri zadržniki menili, naj bi zadruga del svojega dobička dala za napredek sadjarstva in živinoreje, kjer se bo denar najhitreje obrnil in prinesel koristi. V Domajincih in Topolovcih nujno potrebujemo vsaj eno sadno škropilnico in sejalni stroj. Že dve leti namreč nismo škropili sadnega drevja, zato je pridelek vedno slabši.

Zastran elektrike pa smo povedali, da bo vsak kmetovalec prav gotovo prispeval zanj svoj delež, saj mu bo prinesla neposredne koristi. Zato naj bi zadruga s tistim dobičkom, ki ga je namenila dati za elektrifikacijo, kupila škropilnico in sejalni stroj, ki bosta služila vsej vaški skupnosti.

Sicer pa smo se na zboru vse premalo konkretno pogovarjali o

MASKERADA ZA PREDSOLSKO DECO

ne bo v dvorani hotela Zvezda, kot je bilo zadnjič objavljeno v našem tedniku, temveč v Domu Partizana.

slovenske besede ob največji spoštljivi pozornosti številnih poslušalcev. Vsi književniki so želi obilo priznanja za svoja prebrana dela, in čeprav je trajala prireditve dobršen čas, poslušalci niso kazali nestrpnosti. Med posameznimi recitacijami so nastopili tudi člani radgonske Svobode: tov. Posavčeva je zapela dve Simonitjevi pesmi, tov. Volfova je zaigrala na klavirju znano Bethovnovno Sonato o mesečini, tov. Bežjak pa je posredoval poslušalcem na čelu Schumanovo melodijo.

Brez dvoma je bil to lep večer, poln umetniških doživetij za našo obmejno Radgono. Žal pa niso nastopili vsi napovedani književniki. Ni bilo pisatelja Kranjca, pisatelja Ivana Potrča in Ingoliča, niti Bratka Krefta, za katerega so pripravili radgonski pionirji ob njegovi petdesetletnici žal lovorjev venec. Skoraj vsi poslušalci so zaradi njihove odsotnosti izrazili negotovnost, saj je naša odmaknjena Radgona, ki leži tik ob meji, še posebej potrebna žive slovenske besede. V bodoče bodo morali obljubljeni književniki svojo besedo držati, sicer se bo čutila Prekija zapostavljena, čeprav vedno tako prisrčno sprejema vse kulturne delavce.

Z nič manjšim navdušenjem so sprejeli slovenske književnike prihodnji dan radgonski pionirji, za katere so pripravili ugledni gostje tudi literarni predpoldan. Bilo je nič koliko ploskanja in veselja, kar je dokaz, da Radgona še vabi pesnike in pisatelje, čeprav je majhna in oddaljena od slovenskega kulturnega središča.

Grad

KUD »France Prešeren« študira komedijo »Gospoka kmetija«. Režijo je prevzel dobro poznani igravec in režiser — ravnatelj nižje gimnazije tov. Beloglavc, ki ima za sabo že lepo število režiranih in uspelih iger.

Tudi mladina se uči Finžgarjevo »Verigo« in hoče tako pokazati svojo voljo do dela in do vsega, kar je lepega. Res, da so nekateri igralci malo bolj okorni, toda z dobro voljo bodo tudi to premagali.

Pri Gradu se bodo pojavile tudi »maske«. V okviru KUD bodo priredili maškerado, ki bo, kakor vse kaže, kar prijetna in zabavna. Kako bo pa kaj, bomo videli takrat!

Tudi dijaki bodo imeli svojo maškerado v soboto popoldne. Povabili bodo tudi starše in na koncu bo še nagrajevanje najboljših mask.

Mladost pred sodiščem na križevskem odru

V okviru Prešernovih proslav je na povabilo prosvetnega društva gostoval v Križevcih pri Ljutomeru ansambel »Ptujskega gledališča«. Predzadnjo nedeljo je z velikim uspehom uprizoril med našim ljudstvom dokaj znano igr »Mladost pred sodiščem«.

Prepričan sem, da izrazam misli gledalcev, če trdim, da smo bili s tem gostovanjem najbolj zadovoljni. Igro, ki je vsebinsko tako bogata in za današnje razmere zelo primerna, so znali igralci podati prepričljivo in doživeto. Biti na javni razpravi in gledati pred seboj vsakdanje ljudi, nenašminkane in preproste — je bilo za mlado občinstvo zares nekaj novega. Dvorana je bila nabito polna. Gledalci so hitro našli kontakt z dogajanjem na odru. Ob koncu predstave si lahko slišal sodbo večine: igra je imela za vsakega nekaj. Pa je vendarle res: za vse je bila, za mladino, odrasle, starše in družbo samo.

Z vsemi sredstvi: boj šušmarstvu!

(Nadaljevanje z 2. strani)

Naše množične organizacije so še vedno premalo budne, ko gre za pojave šušmarstva in očitnega izigravanja naših zakonskih predpisov. V mestu in okolici so bili nedavno odkriti primeri, ki bi morali zaskrbeti slehernega poštenega člana SZDL. Zadoštuje le nekaj od tega: J. Legen iz Rakičana je na svojo pest nakupil vagon krompirja in ga prodal nekemu zagrebškemu podjetju na račun OZZ Dravograd, izdelovalce igrack F. Novak iz M. Sobote je na dvorišču svojega stanovanja zgradil mlinski obrat, v katerem je od avgusta lanskega leta zmelje že 26 ton žita, nadstropen mlin pa si je postavil tudi mizarski mojster F. Benko iz Bakovec in v njem od avgusta pridno šrotal koruzo — kar vse je šlo mimo ljudske kontrole, brez registracije obrata in obrtnega dovoljenja. K prvemu »mlinarju« so celo nosili mlet žito nekateri znani člani SZDL, sin drugega vrstnika pa je celo odbornik LOMO in je za poslovno tajnost svojega očeta prav gotovo vedel. Ob takih trgovanjih na svoj račun in šušmarstvu velikega formata bi se pač moralo ozreti oko ljudske kontrole, saj gre vendar za očitno izogibanje družbenim obveznostim, ki jih sicer vedno izpolnjuje večina poštenih obrtnikov in drugih davkoplačevalcev. Zakaj se ne bi manjšina podredila večini, ko pa gre za sredstva, ki pripadajo komuni in skupnosti, pa vendar spoljijo po skritih kanalih v žep zasebnikov in po svoje prispevajo k njihovem bogatstvu. Mar ni to ukraden denar?

vedbi ročnega dela. Več povdarka bo treba dati tudi kmetijskim predmetom, kar na tej šoli že deloma izvajajo. (nb)

Pojasnila

V eni izmed zadnjih števil našega tednika smo poročali o poteku občinske konference SZDL v Dobrovniku. V članku je bilo govora tudi o nekih nepravilnostih logarja Balagača. Poznejše poizvedbe so pokazale, da tov. Balagač ni zakrivil tistega, kar se mu je očitalo, marveč da gre le za neke osebne razprtije med njim in tov. Ludvikom Felsom iz Žitkovec, kar je slednji tudi priznal in se prvega opravičil.

V eni izmed zadnjih števil Obmurskega tednika sem objavil članek »Grad — metropola Goričke« in v njem omenil, da je predsednik bivšega KLO zapustil 250.000 din primanjkljaja. Na tem mestu pa povdarjam, da nisem imel v mislih bivšega predsednika KLO pri Gradu, marveč predsednika nekakega drugega KLO na področju sedanje občine Grad.

Milan Horvat

Iz soboškega društva »Partizan« Ne samo v vrhunskih stvaritvah — tudi v množičnosti je bitna stvar

Soboško telovadno društvo »Partizan« je lani zabeležilo precej vidnih uspehov, ki se zrcelijo v mnogih prireditvah in nastopih, tako v domači pokrajini kot v republiškem merilu. Na teh prireditvah je prišla do izraza množičnost, pa tudi kakovost, saj so se soboški telovadci v nekaterih atletskih in športnih disciplinah povzpeli celo na prva mesta v republiki; to velja zlasti za mladinsko vrsto in posamezne atlete, ki so na lanskem republiškem zletu »Partizan« v ostri konkurenci osvojili zaslužene zmage, pa tudi za plavalce in odbojkarje, ki so si domala nepričakovano utrlj pot v prvo slovensko ligo in se tako uvrstili med elita slovenskega športa v teh športnih panogah. Doseženi uspehi so jim lahko samo vzpodbuda za letošnje delovanje, od katerega si obetajo še več prepričljivih rezultatov, so jim pa tudi pravo spričevalo, da lahko pomorno in z dvignjenimi glavami zrejo v prihodnost — v bližnje dni, ko bodo svoje sposobnosti spet pomerili v telovadnicah, na atletskih stezah in športnih igriščih. Letošnji delovni program društva je zelo bogat in pester. Ko ga bodo uresničili — v kar ni dvomiti — bo njihov obračun prav gotovo še bogatejši od onega, ki smo ga slišali na zadnjem občnem zboru članov.

Menda ni organizacije ali društva v mestu, ki bi tako močno občutila potrebo po gradnji kulturnega doma v prekmurski metropoli, kot prav društvo naših telovadcev. Njihovo telovadnico sedaj uporabljajo mnoga društva in organizacije za sestanke, kulturne prireditve in celo veselice, kar samo kromi in ovira nemoteno vadbo telovadnih. Koliko vadihu ur je bilo izgubljenih in kolikokrat so se morali telovadci raziti, ker se je v njihov prostor vselil ta ali oni prireditelj? Društveni voditelji celo povedo, da so bili v lanski sezoni približno štiri mesece brez telovadnice — boljše s telovadnico, ki pa je bila zasodena po drugih. Odtod tudi njihova odločitev, da bodo po svojih močeh pomagali pri gradnji kulturnega doma. V društvenih in telovadnih vrstah je lani šepala tudi disciplina, kar je bilo občutljivo zlasti na večjih nastopih, ko so se posamezniki oddvajali od množice nastopajočih in niso prispevali svojega deleža k

»Vedna telovadba krepi telo in izposablja človeka za premaganje težav na življenjski poti. Zdej — o spomladanskih lneh — se bo naša mladina »reselila iz telovadnic na prosto — o objem narave in toplo »ožajajočih sončnih žarkov. In se več bo uric veselja in doživljenj!«

vadnica v času semestrskih in glavnih počitnic. V društvu deluje samo 157 odraslih članov in članic, kar je za mesto dolaj klavru rezultat, zlasti še ob ugotovitvi, da je nekdanji Sokol združenje okrog 800 mestnih prebivalcev, katerih večina je brez kakršnih-

tem vidijo praktično možnost za uresničenje svojega smotra; zgledi starejših bodo prav gotovo ugodno vplivali na mladino, da se bo polnoštevilno vnelila v društvo. Mnogo več pomoči pa upravičeno pričakujejo tudi od mladinskih organizacij v mestu. S. K.

Mar je telovadnica zgolj za otroke?

Lendavsko društvo »Partizan« je pri svojem delu že premostilo številne težave, ki se vlečejo sem od ustanovitve. Vendar nikakor ne morejo biti zadovoljni z doseženimi uspehi, ki so plod prizadevanj v zadnjem letu. Pomanjkanje vadijskega ka-

dra v vrstah domačinov je vzrok temu, da vse delo sloni le na učiteljske usvoje in da v počitnicah navadno preneha.

Društvo je lani sicer priredilo samostojno akademijo, ki je zelo dobro uspela. Pri izvedbi je sodelovalo 60 članov, po večini pionirji in mladina lendavskih šol. Udeležili so se tudi republiškega zleta, okrajnega nastopa in spomladanskega krova v Turnišču. Prispevali so tudi svoj delež ob praznovanju 20-letnice Ljudske pravice.

Nikakor pa se ne morejo pohvaliti z delom v jeseni in čez zimo, ko bi morali mnogo več storiti. Društvena telovadnica s parketom, plinsko kurjavo in potrebnim orodjem — vse to je dokaz, da so pogoji za uspešno delo na telesnovzgojnem področju v primerjavi z drugimi kraji zelo ugodni. Telovadba v Lendavi obiskujejo danes predvsem osnovnošolski otroci in pionirji nižje gimnazije. Toda številka 90 je v primerjavi s številom 810 učencev na lendavskih šolah vendar občutno premajhna. Mladinska skupina šteje le 15 telovadcev. Člani spleh ne delajo, članice pa, ki so bile do nedavnega še dokaj delavne, so zaradi nezamevanja opustile redno telovadbo. Občni zbor bo moral temeljito spregovoriti o vseh težavah in problemih. Kot prvo bo treba rešiti vprašanje vadijskega kadra, kar bo dosegli le tako, da bodo omogočili mladincem, ki so zaposleni v raznih podjetjih, obisk vadijskih tečajev. Na ta način bo društvo lahko pridobilo sposobne vadije, s pomočjo katerih bodo lahko napolnili telovadnico. Marsikaj bi lahko dosegli tudi z notranjo preureditvijo telovadnice, da bi v njej lahko igrali odbojko in košarko. Obe igrbi bi privabili v dvorano še več mladine.

Z dobro voljo bo moč prebrskati vse težave, o čemer bo moral spregovoriti tudi občni zbor.

Visoka zmaga Sobote Nafta — Sobota 2 : 6 (2 : 3)

Sneg, ki je zadnje nedeljo padal vse dopoldne, je v Lendavi prisilil številne ljubitelje nogometa, da so ostali doma, tako da se je zbralo na igrišču le okrog 200 gledalcev. V prvem delu igre je bil teren malo razmočen, v drugem pa zaradi telega sončnega vremena bolj ugoden za igro. Navijači obeh moštvo so z zanimanjem sledili poteku igre, zlasti še v prvem polčasu, ko sta obe enajstoričnici nastopili z mladimi igralci.

Komaj je žoga zapustila srednja igrišča, že so se vrstili številni napadi gostov, ki pa so pri streljanju na gol zapravili mnogo zelo idealnih priložnosti. S serijo golov so začeli domačini v 15. minuti, ko je levi branilec Feher pogodil levi zgornji kot svoje mreže. Štiri minute pozneje je srednji krilec domačinov Leher preko domačega golmana plasiral žogo v desni zgornji kot. Potemtakem se gostom res ni bilo treba mnogo truditi. Igralci Nafta se v prvem delu igre izvedli več premissljenih napadov na vrata Sobote, vendar je dobro razpoloženi vratar ubranil številne ostre strelje. V dveh hitrih prodorih v 38. in 40. minuti je Nafta po Dominiku in Pinterju izenačila rezultat na 2:2. Dve minuti pred koncem prvega dela igre je Sobota dosegla prvi gol po Maufecu.

V drugem delu sta obe enajstoričnici izmenjali nekaj igralcev, kar pa ni mnogo vplivalo na potek igre. Kljub temu so gostje bolj preciznimi strelji dosegli še dva gola. Nafta je v drugem polčasu zapečutila svojo usodo že v prvih minutah, ko je desni branilec tretjič streljal v svojo mrežo.

Kako so igrali? Prva spomladanska prijateljska tekma je pokazala, da se obe

enajstoričnici temeljito pripravljata na bližajoče se tekmovanje za prvega. Pri gostih je bilo opaziti že tudi precej fizične kondicije, kar velja tudi za domače, vendar ne v celoti. Moštva pa manjkajo dobri strelci. Sodihi Hari iz Lendave ni imel najboljšega dneva.

Radenski telovadci bodo na svojem . . .

Številke, ki so jih navajali posamezni voditelji na občnem zboru, nam povedo, da je društvo Partizan pomnožilo svoje vrste. Lani je redno vadilo 14 članov, 12 članic, 40 pionirjev in pionirk. Vadijski kader je delal sistematično, kar je tudi dokazal z udeležbo svojih oddelkov na republiškem, okrajnem in na meddruštvenem nastopu v Radgoni. Društvo pa lahko zamerimo, ker ni tudi doma izvedlo telovadnega nastopa. Tu je bila najlepša in prva prilika, da pokaže svojo dejavnost in svoje moči preizkusi za ostale nastope. Društvo je doslej premalo skrbelo za pošolsko mladino, ki je prepuščena sama sebi in stoji nekje ob strani. To mladino bo treba vključiti v vrste »Partizanov«.

Lani je bilo v društvenih vrstah 3146 vadenih ur, kar so opravili trije vadije. Vadijski kader, ki nu načeluje poštvalen Stefan Matjašec, bo treba pomnožiti in ga usposobiti na predvidenih tečajih. Novi upravni odbor bo moral imeti tesnejše stike z vadijskim zborom. Društvo ima težave s telovadnim prostorom. Dvorano, ki jo je za silo uporabljal v poslojpu gostilne, je sedaj lastnik odpovedal. Zato moramo sklep, da si bo društvo čimprej uredilo svoje igrišče in telovadnico, toplo pozdraviti. lka

POSLOVODJO

za čevljarstvo delavnico sprejme v službo ObLO v Veliki Polani. — Pogoji: mojstrski izpit, neoporečna preteklost. — Prošnje je poslati do 1. marca 1955.

KMETIJSKA ZADRUGA PUZEVCI razpisuje službeno mesto UPRAVNIKA

Nastop službe takoj. Praksa zaželjena. Plača po pravilniku.

KMETIJSKA ZADRUGA MORAVCI razpisuje mesto UPRAVNIKA (honorarnega)

Pogoji: zaželjena daljša praksa v združenem gospodarstvu. Plača po dogovoru. Nastop službe takoj.

KMETIJSKA ZADRUGA TISINA sporoča

da se je Kmetijska zadruga Petanjci združila s Kmetijsko zadrugo Tisina. Upnike in dolžnike petanjske zadruge pozivamo, da v roku štirinajstih dni prijavijo svoje terjatve in dolgove v pisarni naše zadruge, kajti po tem roku jih ne bomo več upoštevali.

KMETIJSKA ZADRUGA VUČJA GOMILA razpisuje mesto UPRAVNIKA

Pogoji: zaželjena srednja kmetijska šola z enoletno prakso v združenem gospodarstvu in delnim obvladanjem kajigovodstva

KMETIJSKA ZADRUGA TISINA razpisuje mesto UPRAVNIKA

Pogoji: srednja kmetijska šola z dvoletno prakso v komercialni stroki. Plača po tarifnem pravilniku.

KMETIJSKA ZADRUGA ROGAŠOVCI razpisuje mesto HONORARNEGA UPRAVNIKA

Pogoji: zaželjena nižja kmetijska izobrazba in praksa v združenem gospodarstvu. Plača in ostalo po dogovoru.

GRADBENA OBRT »REMONT« LENDAVA razpisuje

oddajo obrtniških del na stanovanjskem bloku št. 2 v Lendavi, in sicer za mizarstvo, parketarstvo, steklarstvo, kleparstvo, elektroinstalacijsko, vodoinstalacijsko in plinskoinstalacijska dela.

Ponudniki naj se zglasijo osebno na upravi podjetja v Lendavi, Kranjčeva ulica št. 8, kjer bodo lahko dobili vse potrebne podatke v zvezi z razpisanimi deli. Pismene ponudbe je poslati upravi podjetja najkasneje do 1. marca 1955.

Zdaj že lahko poročimo: kino Velika Polana!

Ob praznovanju 20. obletnice Ljudske pravice si je Kmetijska zadruga v Veliki Polani omislila kinoprojektor. Vendar v prvem mesecu niso imeli rednih predstav, ker niso bili registrirani, niti niso imeli pri roki sposobnega operaterja in sedežev. Težave so se pojavile ob spremembah v združenem vodstvu. Šešmese so se razmere v tem pogledu izboljšale in nova ustanova je dobila svojo upravo; začeli so kar zapovrstjo reševati vprašanja okrog predstav, sedežev, blagajniške službe in podobnega. Določili so točen čas predstav, ki pa se ga občinstvo vse premalo drži. Dvorana ima zaenkrat samo 185 sedežev, zato jim bo treba pridržati še nekaj vrstnikov; kljub trem predstavam so karle kmalu razprodane in mnogi gledalci se morajo zadovoljiti s stojščicami. Prav bi bilo, če bi domačini, ki nimajo daleč, obiskovali sobotne večerne predstave in tako pripomogli okoljskim ljudem, da bi v nedeljo lahko prišli na svoj račun — do sedežev. Misliti bodo morali tudi na boljše ogrevanje dvorane in razvrtitev filmov. Gledalci si posebej želijo barvnih in mladinskih filmov. F. K.

ŠAH

Šahovska sekcija pri Gradu je ena od najboljših v Prekmurju. Sedaj tekmujejo za okrajno šahovsko prvenstvo. V prvem kolu so se srečali s šahovsko sekcijo v Rogoševcih, kjer so zmagali 6 : 2. Preteklo nedeljo pa bi morali priti v Grad šahisti iz Salovec. Ker jih pa ni bilo in ker je tekmovanje za prvenstvo, so Gradčani zabeležili rezultat 8 : 0. Tudi v nadaljnjih srečanjih upajo na lepe uspehe, toda kako bo izgledala končna lestvica, o tem je zaenkrat še bolje molčati. Želimo jim pa še več lepih uspehov! M.

V drugem kolu tekmovalja za okrajno šahovsko moštveno prvenstvo so se lendavski šahisti srečali doma z vrstniki iz Črensovc. Dvojboj se je končal z rezultatom 8 : 0 v korist Lendavčanov.

Petrovska šahovska sekcija je v prvenstvenem moštvenem tekmovalju dosegla precejšnje uspehe. Salovske šahiste so premagali s 7 : 1, križevsko sekcijo pa z 8 : 0. Čakajo jih pa precej težke borbe s šahisti iz Rogoševci, Kuzne in Grada.

Gostje — pozor!

V Črensovcih je odprti nov gostinski lokal. Obiščite ga, saj je ob prometni cesti M. Sobota—Lendava. Vedno in ob vsakem času boste postreženi s toplimi in miznimi jedili, kakor tudi s pristnimi lendavskimi in štajerskimi vini.

Čenjenim gostom se v ljudo priporočam, da obiščete moj lokal in se sami prepričajo, da je res tako. Ne bo vam žal in zadovoljni boste!

Ivan Vuk, gostilničar Črensovc

MALI OGLASI

ESPERANTO SE LAHKO NAUČITE z dopisnim tečajem. Prvo lekcijo pošlje proti predložitvi 50 din Zveza esperantistov Slovenije, Ljubljana, Miklošičeva c. 7.

V KOMISIJSKI PRODAJALNI v M. Soboti sem 12. februarja pozabil denarnico z vsemi dokumenti. Kdor jo je pomotoma vzel, naj mi vrne vsaj dokumente in slike, ki jih naj pošlje na naslov: Anton Suarada, Maribor, Prešernova 2/III.

STANOVANJSKO HIŠO na prometnem kraju v Mariboru prodam pod ugodnimi plačilnimi pogoji — primerno za obrtnika. — Informacije: Maribor, Zemljičeva ulica 20 (Pobrezje).

DRUŽINSKO HIŠO, stavbno parcelo, zadno opeko in bele porcelan ploščice (2200 komadov) za štedilnike prodam v Murški Soboti. — Informacije: Lendavska cesta št. 57, M. Sobota.

STAVBNO PARCELO v izmeri 11 arov, 30.000 kom. zidne opeke, 45 m³ gramoz in kompletno leseno ostrižje prodam v Murški Soboti. Opeka in gramoz sta na parceli. — Polizvedbe v šoli Martjančič.

MLATILNICO, širina bobna 107 cm, prodam. Stefan Ščap, Mahovci št. 21, p. Apače.

SAMSKO SOBO išče soliden namešteneec, plača po dogovoru. Naslov v upravi lista.

PRISILNA LIKVIDACIJA

je doletela Občinsko mesnico, klavnico in predelovalnico v ČRENŠOVCIH

V Gospodarskem vestniku št. 8 z dne 26. jan. 1955 je bil objavljen začetek postopka za prisilno likvidacijo Občinske mesnice, klavnice in predelovalnice v likvidaciji Črensovc.

Pozivamo upnike, da prijavijo svoje terjatve, taksirane po Uredbi o taksah v postopku pred gospodarskimi sodišči (Ur. l. FLRJ št. 43/54) z navedbo dokazov v dvojniki likvidacijskemu senatu Okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru do 26. februarja 1955.

Narok za preizkus terjatev likv. upnikov, ki bodo priglašene v zgoraj zahtevanem roku, bo 3. marca 1955 ob 10. uri pri Okrajnem sodišču v M. Soboti.

Obenem pozivamo tudi vse dolžnike omenjenega podjetja v likvidaciji, da nemudoma poravnajo svoje dolgove.

Okrožno gospodarsko sodišče Maribor

Tedenski koledar

Nedelja, 20. februarja — Leon
Ponedeljek, 21. februarja — Srečko
Torek, 22. februarja — Pust
Sreda, 23. februarja — Marta
Četrtek, 24. februarja — Matija
Petek, 25. februarja — Saša
Sobota, 26. februarja — Matilda

Gibanje sonca: 1. marca vzide ob 6.45, zaide ob 17.47. — Dolžina dneva: 11 ur 04 minute.

Lunine mene: V torek, 22. februarja, ob 16. uri 54 minut mlaj.

SPOMINSKI DNEVI

21. 1845 — Rojen v Zagorju ob Savi matematik Josip Celestin, ki je bil med prvimi sestavljalci slovenskega matematičnega besedilnika; 1848 — Marx in Engels sta objavila v Londonu Komunistični manifest.

22. 1944 — Stane Červič-Bojan organizira v Soboti odbore OF, a pred tem aktivni OF v Odrančih, v okolici Beltincev. Živi pri Jošku Brunnu, kjer je bila sredi marca ustanovljena TV 8/1.

23. 1942 — Ljubljana zaprta z žično blokado, začetek racij.

24. 1848 — Proglasištev druge Francoske republike; 1906 — Prebit prodor pod Simplonom, ki je dolg 19.805 m in veže Italijo s Svico. Leta 1922 so zgradili vzporedni predor, tako da imamo sedaj pod Simplonom dvotirno železnico.

25. 1945 — Boji Severnoprimorskega oddela na Tolminskem in Baški grapi, zavzeta postojanka Zakriž.

KINO

VELIKA POLANA — 26. februarja francoski film »Varnjete se plavalok«.

PARK, M. SOBOTA — od 18. do 20. februarja ameriški barvni film »Charleyeva teka« — od 22. do 24. februarja mehiški film »Rio Econdidos«.

LENDAVA — od 18. do 20. februarja ameriška filmska drama »Cyrano de Bergerac« — od 22. do 25. februarja francoska glasbena revija »Pariz poje«.

GRAD — 20. februarja avstrijski film »Priatelj« — 27. februarja ameriški film »Veselo in brez skrbi«.

RADENCI — 19. in 20. febr. ameriški barvni film »Onstran Missourija« — 24. febr. ameriški film »Rdeči znak hrabrosti«.

KRIZEVCI PRI LJUTOMERU — 19. in 20. februarja angleški kriminalni film »Dolgo je pomnil« — 23. februarja ameriški kavbojski film »Ob veliki ločnici«.

RADGONA — 19. in 20. februarja finski film »Olimpiada« — 25. februarja jugoslovanski film »Sinji galci«.

SEJMI

Okraj Murška Sobota: Beltinci v četrtek, 24. februarja živinski in kramarski sejem; Beltinci v sredo, 25. februarja svinjski sejem; Bogojna v ponedeljek, 21. februarja živinski in kramarski sejem; Bogojna v torek, 22. februarja živinski sejem; Cankova v ponedeljek, 21. februarja živinski sejem; Dobrovnik v ponedeljek, 21. februarja živinski sejem; Gor. Slaveči v torek, 22. februarja živinski sejem; Lendava v torek, 22. februarja živinski sejem; Prosenjakovci v ponedeljek, 21. februarja živinski sejem; Pucanci v sredo, 25. februarja živinski sejem; Turnišče v četrtek, 24. februarja svinjski sejem.

Okraj Ljutomer: Ljutomer v soboto, 19. februarja splošni sejem; Videm ob Ščavnici v petek, 25. februarja splošni sejem.

Okrajna Gasilska zveza v Murški Soboti obvešča:

OBRAČUNI PRIREDITEV. Naročamo onit PGD, ki se vedno niso dostavila obračunov o svojih prireditvah, da to store čimprej, sicer jim v bodoče več ne bomo izdali dovoljenj.

TEKOČI RACUN OGZ: Obveščamo PGD, da je številka tek. računa OGZ pri Komunalni banki 641-505-1-T/60.

GAS. MATERIAL: Ponovno vabimo ona PGD, ki se niso poravnala svojih obveznosti in posla po dodeljeni jim material, da to store čimprej.

Iz pisarne OGZ

ZAHVALA

Iskrena zahvala vsem, ki so spremljali na zadnji poti našega predragega moža, očeta in brata

IVANA KRASOVCA

ki je nenadoma podlegel dolgotrajni bolezni, pridobljeni v francoskih rudnikih.

Posebna zahvala velja Komiteju ZKS Murška Sobota in Lendava, kolektivnu Nafta, društvom, organizacijam in vsem darovalcem vencev in cvetja.

Lendava, 16. febr. 1955.

Zalujoča žena, otroka in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob težki izgubi naše nadvse drage mame

ANE MUHIC roj. Kapun

se srčno zahvaljujemo vsem znancem in sorodnikom, ki so jo spremljali na njeni zadnji poti. Iskrena hvala dr. Kaukerju za njegov dolgotrajni trud pri lajšanju trpljenja in tov. Karlu Ficku za poslovljne besede ob grobu.

Kamenščak pri Ljutomeru.

Zalujoči mož Vincenc, sina Ivan in Jožef z družinama in ostalo sorodstvo

Sladkorna pesa - rastlina velikih koristi in donosnosti

Ze pred meseci je bila med kmetovalci Obmurja izvedena anketa, s katero smo želeli zvedeti, kakšni rezultati se nam obetajo pri gojenju sladkorne pese v zvezi s predvideno gradnjo sladkorne tovarne — nekje med Muro in Dravo. Naglica in nezadostne priprave pa so bile vzrok temu, da anketa ni prinesla tistih uspehov, ki smo jih sicer pričakovali. Kmetovalci so bili nekoliko oprezni predvsem pri dajanju podatkov o površinah, ki bi jih bili v prihodnjih letih pripravljeno zasejati s sladkorno peso. Ta rezerviranost pa je tudi delno opravičljiva, zlasti če upoštevamo, da so imeli kmetovalci pred leti, ko so gojili peso na večjih površinah, precej neveselosti in težav pri plačilu in vnovčenju pridelka sploh.

Domala vsi udeleženci ankete so po navedi, da so bili s taktirnim pridelkom zadovoljni in da je znašal od 200 do 400 centov ali povprečno 300 centov na hektar. Prav tako je nad 80% kmetovalcev odgovorilo, da sta jim znana pridelovalni proces in prednost te kulture v kmečkem gospodarstvu.

Takrat, ko je bila razpisana anketa, smo tudi predvidevali, da bodo že letos spomladi začeli kmetje pridelovati sladkorno peso na večjih površinah. Pridelovalne površine naj bi tudi bile iz leta v leto večje, tako da bo imela tovarna, ko bo dograjena, dovolj osnovne surovine ni tako tudi potrebne pogoje za nemoteno obratovanje. Do tedaj pa bi sladkorno peso prevzemale že obratujoče tovarne na Hrvaškem. Tako se je tovarna sladkorna v Osijeku že obvezala, da bo odkupila ves letošnji pridelek po zelo ugodnih pogojih.

Pridelovalec bo imel opravka le s svojo kmetijsko zadruzo, s katero bo sklenil pogodbo za setev in odkup letos pridelane sladkorne pese. V pogodbi, ki jih bodo začeli sklepati že ta mesec, se pridelovalec obveže, da bo zasejal določeno površino s sladkorno peso in pridelek prodal svoji kmetijski zadruzi. Zadruga pa bo plačala pridelovalcu za 100 kg sladkorne pese 450 dinarjev, lahko pa bo dobil tudi plačilo v naravi: 5 kg sladkorja in 3 kg suhih rezancev. Kmetijska za-

druga pa bo dolžna skrbeti, kar bo določeno tudi v pogodbi, da bo pridelovalec ob pravem času dobil umetna, seme in zaščitna sredstva. Samo v korist pridelovalca pa bo, če bo prevzel razpoložljiva sredstva. Samo v korist pridelovalca pa bo, če bo prevzel razpoložljiva umetna gnojila in jih uporabil na njivi, ki jo bo zasejal s peso, kajti v tem primeru lahko pričakuje tudi večji hektarski donos. V pogodbi bodo tudi ostala določila — tako v pogledu pravočasne setve, primerne obdelave zemlje in oskrbovanja sladkorne pese vse tja do prevzema pridelka po kmetijski zadruzi. Po drugem okopavanju bo lahko pridelovalec dobil od zadruge 30% predujma v gotovini z ozirom na predvideno količino pridelka. Razen tega bodo imeli pridelovalci prednost pri nakupu močnih krmil za živino, seveda po ključu, ki se bo ravnal po velikosti s sladkorno peso zasejane zemljske površine.

Povsem razumljivo je, da so tako ugodni pridelovalni pogoji vzbudili med kmetovalci Obmurja dokajšnje zanimanje za gojenje sladkorne pese. Kmetijski strokovnjaki celo napovedujejo, da bodo letos samo na levem bregu Mure zasejali s sladkorno peso okrog 500 hektarjev zemlje.

Pridelovanje sladkorne pese bo obmurskemu kmetijstvu prineslo obilne koristi. V neposredni bližini bo obratovala sladkorna tovarna, njeni stranski proizvodi pa bodo

služili izključno njenemu kmetijskemu zaledju. Sladkorna pesa po že navedeni ceni je tudi najbolj rentabilna kultura, kar pokaže preprost račun; kmetovalec, ki bo dosegel hektarski donos 300 centov in dobil peso plačano po 450 din za cent, bo pridobil na hektarju zemlje 135.000 din dohodka v gotovini ali pa 900 kg sladkorja in prav tolikšno količino suhih rezancev. Ta in še celo večji hektarski povpreček pa so dosegli mnogi kmetovalci. Upoštevati je treba tudi posreden dohodek, ki ga imamo zaradi boljšega obdelovanja, gnojenja in nege pri drugih kulturah, ki sledijo kolobarju sladkorne pese. Veliko pa bodo pomenili za naše kmetijstvo tudi stranski proizvodi sladkorne tovarne; rezanci in melasa kot živalska krma, saturacijski mulj pa kot odlično gnojilo za kalcifikacijo in fosfatizacijo zemlje (apnenje). Toda o tem je naš domači list že obširno pisal. S.

Kako deluje Zadružni svet v Lendavi

Na zadnjem zboru članov Kmetijske zadruge v Lendavi — bil je decembra minulega leta — so navzoči predlagali, naj bi z ozirom na veliko število članov, ki jih je danes že 541, izvolili zadružni svet, ki bi v bodoče bolj skrbel za samo zadruzo in njeno poslovanje. Na področju lendavske občine so izvolili v zadružni svet 57 članov. V njem so zastopane vse vasi.

Nedavno pa je že bilo v Lendavi prvo zasedanje članov zadružnega sveta. Pogovorili so se o številnih problemih in bodočih nalogah. Zasedanje zadružnega sveta bo od sled redno enkrat v vsakem tromeščju. Če pa bodo potrebe to terjale, bo imel tudi izredne seje. Njegova mandatna doba traja tri leta.

Na prvem sestanku zadružnega sveta so člani sprejeli nova pravila za svojo kmetijsko zadruzo. Daljša razprava je bila tudi v zvezi z reorganizacijo zadruge, kar so navzoči tudi osvojili. Lendavske trgovske

poslovalnice, ki nimajo opravka s kmetijsko proizvodnjo, se bodo združile v novoustanovljeno trgovsko podjetje Zadrugnik. Reorganizacija bo zajela tudi kmetijsko poselstvo, ki bo samostojno zadružni obrat, kakor tudi zadružne obratne delavnice.

Soglasno je bil sprejet tudi sklep, da bodo lendavski zadruzi priključili tudi KZ v Dolgi vasi. Tako bo lendavska KZ zajela poslednjo zadružno poslovalnico, ki je delovala izven nje na področju občine. Razpravljali so tudi o prizadevanjih v kmetijstvu in se ogrevali za to, da bi člani svoje pridelke prodajali le svoji zadruzi, ki bi jim potem del dobička vračala v obliki umetnih gnojil in drugih potrebščin.

Člani zadružnega sveta v Lendavi bodo morali krepko prijeti za delo, kajti le tako bodo lahko uspešno izvršili svoje poslanstvo na področju kmetijske proizvodnje v bodoči lendavski komuni. —ce

Tudi v Adrijancih imajo kaj povedati

V našem kraju se volivci živahno pogovarjajo o sedežu bodoče komunice; eni so za to, da bi bil v Salovecih — tjakaj jih vleče predvsem napredek na gospodarskem in političnem področju — drugi pa se bolj ogreva za Gornje Petrovce, predvsem zaradi tega, ker je ta kraj nekakšno središče tega predela Gorjanske. Na svojem zboru se naši volivci že niso sporazumeli, vendar

pa pričakujemo, da bodo s prebivalci sosečnih vasi le našli skupno rešitev, ki bo sprejemljiva za večino ljudi v tem okolju. V vasi imamo tudi kmetijsko zadruzo, ki še kar dobro posluje; nabavila si je traktor s pripadajočimi stroji. Posluje z dobičkom. Najbolj delavna sta strojni in sadjarski odtok. Velike težave pa imajo s traktorjem, od katerega morajo precej pla-

čevati v amortizacijski sklad. Volivci menijo, naj bi se njihova zadruza pridružila večji vrstnici v okolici, kajti sedaj je prenamajna in bo le težko zmogla vsa bremena.

Tudi naprednih kmetovalcev ne manjka pri nas. Ludvik Fujs je 15 arov zemlje zasejal s kominom. Mala površina mu je prinesla 120 kg pridelka, ki ga je prodal po 700 din za kg. Tako je dobil 84.000 din dohodka, kar je na tako majhnem koščku zemlje edinstven uspeh. Kupil je tudi vagon apnenega prahu, zato bo v prihodnosti lahko žel še večje pridelovalne uspehe. Med sadjarji prednjači Aleksander Smodiš. Njegov sadovnjak je v najlepšem redu; drevice redno in skrbno škropi, tako da na njem sploh ni opaziti nevarnega sovražnika — kaparja.

Sicer pa smo vsi Adrijanci dokaj podjetni ljudje. Lani smo postavili most čez Krko. Most povezuje bližnje vasi pri potoku. Prostovoljno so vaščani prispevali les in opravili težak delo. Na gradbišču so našli čez 1500 delovnih ur, pri urevanju nasipa pa 500 delovnih ur manj. Mar ni to lepo in pohvalno za naše vaščane, ki so dokazali, da so pridni in enotni, ko gre za koristi vaške skupnosti?

Popravili so tudi vaške ceste in jih nasuli s gramozom. Soli so preskrbeli dovolj kuriva, kar drugod ne morejo reči. Svojega učitelja cenijo kot dobrega svetovalca in vzgojitelja otrok. Roditeljske sestanke starši vedno radi obiskujejo. A. B.

Naš svetovalec

Z današnjo številko odpiramo v našem tedniku stalno rubriko »Naš svetovalec«, saj hočemo tako ustrežni želji večine udeležencev zadnje nagradne ankete. V tej rubriki bomo odsej objavljali razne nasvete s področja zdravstva, vzgoje, zakonodaje, veterinarstva, kmetijstva in drugih področij, ki zanimajo naše bralce in naročnike. Za sodelovanje smo že pridobili priznane strokovnjake, ki nam s svojimi sposobnostmi jamčijo, da bodo odgovori na poslana vprašanja zares verodostojni, poučni in zadovoljivi.

Našim naročnikom in bralcem bomo odgovarjali na različna vpra-

Najboljša je za naše razmere ameriška podlaga: Berlandieri X riparia Teleki Kohar 5 BB.

Cepljenke lahko dobite pri Kmetijskem gospodarstvu v Lendavi. V primeru pa, da jih tamkaj zaradi velikega povpraševanja ne bi bilo, se obrnite na Kmetijski gospodarstvi Radgona in Kapela ali pa na Iršnjarska tov. Jožeta Gombaca, Gerlinca 150, p. Cankova.

Cepljenka velja od 55 do 50 din.

I. B. Pečarovič.

Imam kravo, ki ne prežvekuje. Bojim se, da bo od tega imela kakšne posledice. Kako naj ji pomagam?

Odgovor: Kravo naj pregleda strokovnjak. Da krava ne prežvekuje, je lahko več vzrokov. Lahko ima v sebi kako tuje telo, (železo, živo alitkaj podobnega). V tem primeru, če stvar še ni predaleč, t. j. v stadiju gnojenja, je moč kravo rešiti z operacijo, kar bi opravil vet. tov. Jenko iz Murske Sobotice.

Če pa je vzrok v napačnem krmiljenju, kar se pozimi lahko zgodi, si lahko pomagata s tem, da se obrnete do bližnjega veterinarja, ki vam bo dal potrebna zdravila in navodila.

S. P. Kruplivnik.

Zanima me, kako se da preprečiti grižo pri prašičkih, in kako jim je pomagati, če so že oboleli.

Odgovor: Grižo pri mladih prašičkih, povzroča največ napačno krmiljenje, lahko pa se bolezen pojavi tudi v hlevu, v katerem razrasja kakršna kužna bolezen. Vzrokov za grižo je torej lahko več.

Mlade prašičke zdravimo tako, da jim dvakrat na dan dajemo živalsko oglje, ki ga pomešamo med hrano.

Pozimi in spomladi v sadovnjaku

V sadovnjaku čistimo sadno drevje in odstranjujemo gosencičarja (zlatnica glogov belin, gobar), mah in lišaj. Če vreme dopušča, opravimo zimsko škropljenje sadnega drevja že meseca januarja in februarja.

V drugi polovici marca izvršimo v sadovnjaku zimsko škropljenje proti jabolčnemu cvetožeru z 1 do 2% Rumesanom ali s 5% Rumesanoljem ali z 2% Kreozanom ali z 2% žveplenoapneno brozgo z dodatkom 0,2% Gesarola ali 1% tekočega Pantakana. Breskve proti kodravosti in luknjičavosti škropimo s 5% bordoško brozgo (bakrenoapnena brozga ali s 15% žveplenoapneno brozgo ali s 4% Sumbaritom, še preden brsti nabreknejo. Zatiramo voluharja in gnojimo, posebno apnimo koščičarjem proti smoliki.

Do odpiranja brstov še lahko škropimo, vendar previdno, zaradi nevarnosti ožigov; posebno previdni moramo biti pri koščičarjih. Prvič škropimo pred cvetenjem v času odpiranja brstov, vendar še preden se cvetovi odprejo. Proti glivičnim boleznim škropimo z bakrenimi, ali žvepleni škropivi. Škropimo z 1% bordoško ali z 1 do 2% žveplenoapneno brozgo, 1% bakrenim apnom ali Sumbaritom. Koloidalni žvepleni pripravki (Cosan, Sumporol, Thiovit, Kumulus) so zelo učinkoviti proti jabolčnemu plesni, škrlu-

pu in drugim glivičnim boleznim.

Da istočasno zatremo tudi živalske zajedavce, dodamo navedenim škropivom DDT, HCH ali parationске pripravke in sicer: 1% Pantakana tekoči ali 0,2% Gesarol ali 0,15% Lindan ali 0,06% Lindapin. Tako uničimo razne sukače, zimске pedice, cvetožera in druge škodljivce.

S. P. Mačkovič — pričakujte pismen odgovor.

... in na polju

Na polju zatiramo poljske miši z zastrupljenimi zrni tako, da v vsako mišjo lukno položimo 5 do 10 zrn.

Če vreme dopušča, podorjemo ali zabranamo proti ogrcem in strunam v zemlji 100 do 150 kg HCH-pripravka (Bentox, Lindan, Agrocid). Majhne površine vrtno zemlje

Kdo ima prav?

Tovariš urednik!

V zadnji številki Obmurskega tednika sem v članku »O dosedanjih uspehih obnove prekmurskega sadjarstva« zasedel, da pisec ing. Lado Jerše trdi, da so dosedaj v Prekmurju obnovili že 57 ha novih sadnih nasadov.

Resnici na ljubo moram sporočiti, da to ni res, ker so posেষta vseh sektorjev sasištva v vsem času po vojni do danes obnovila komaj le 28 ha strnjanih sadovnjahov, lani pa le 17 ha. Prav tako pisec omenja, da so že nanovo sadili strnjene nasade v Fokovcih, Salovecih in Zenkovičih, kar tudi ni res, saj se v teh vaseh komaj pripravljajo na to, da bodo sadili letos spomladi.

Ker sodim, da članki z neresnično vsebino ne prinašajo pravega odmeva med bralce, prosim, da ta popravek objavite. Naj ljudje na vasi točno vidijo, kje so kaj obnovili. D. Rožman

LEPI DNEVI

Pelargonije v oknih kmečkih domov so živo ozelenele. Dekleta jih obrezujejo in presajajo. Od močnejše razište rastline pa morajo še in še odrezovati stebelca in jih odstopati sosedam in dobrim znankam. Po sobah, kjer čez zimo niso kurili — a takih v Prekmurju ni rabno malo — so rože usahnile. Treba jih je znova saditi in gojiti. Pelargonije pa hitro rasejo in se kaj kmalu razcvetijo. Tudi na podoknih že dekleta rahliljajo vrtno gredice, na nekaterih bodo kmalu zaduhtele vijolice in mačike.

Malo je samotnih in praznih prekmurskih kmečkih domov, odkoder ne bi odsevali ljubkost in dobrota, kot so redke družine brez otrok, ki ostajajo brez vsebine in življenja. Ljudje, ki so toliko zaperavni v cepljenosti, res ne morejo biti slabi. Prekmurci so kljub vsakdanjemu težkemu delu mehki in blagi ljudje, ki več storijo s srcem, kot spregovorijo z usti.

Na prisojnih krajih se iz zemlje prebijajo prvi zvončki. Med zeleno trato se belijo marjetice, kot da je na travnikih natošeno brez števila kupčkoo kristalnega sladkorja.

Iz otroškega vrta se vsujejo naši najmlajši državljanji — gredo soncu nasproti. Vzgojiteljica Pia in Janja jih razporejata v vrsto, ki se pomika kot pisan trak ob potoku navzgor. Onstran potoka po glavni cesti prihaja četa vojakov. Prepevajo domoljubne pesmi. Tudi iz mladih grl se razlije tista prelepa »Jaz pa gren na zeleno travco, trgat rože za mojo mamico...« Vojaki obstanejo, postojijo tudi cicibančki. Srečata se dve četi, obe polni glasnikov ljubezni in zvestobe. Nazdravljata si... male in krepke roke mahajo v pozdrav. Čudovito lep dan je. Zrak je topel in čist, kakor da so ga umile same vile. Od severozapada se modrika Pohorje, koder so se nekoč zbirali prvi borci za svobodo. Sonce pritiska s toploto, cicibančki si odpenjajo oblekca in mečejo kapice v zrak.

Kratkega srečanja je bilo dovolj, kajti obe četi morata naprej za svojimi dolžnostmi. In že poreče tovaršiča Pia malčkom, naj lepo pozdravijo vojsko, nakar vsi hkrati, kot veliki vojaki, zakličejo: »Za domovino, s Titom naprej! Zaskri se oko komandirja in vojakov. Četa je po široki in ravni cesti krenila dalje. Domovina, ki ima take ljudi, mora večno živeti. Pijo

Berite in širite
Obmurski tednik

Kaj vruga se je moglo pripetiti v kurilnici, je razmišljala Philips. Bide, ki je opazoval tovariša, je previdno pogledal proti na pol odprtih vratih, snel slušalke in dejal s pritajenim glasom:

»Ogenj imamo v bunkerju za premog, Philips. Tretji inženir mi je zaupal to skrivnost. Dejaj se sicer, da ni nevarno, vendar mu ne verjamem, kajti vsi nosači premoga so zaposleni pri gašenju. Long ni edini, ki se je pri tem delu opeknel, pravijo, da je močno opečenih več ljudi, nekaj pa celo mrtvih.«

Philips se bridko nasmehne, skomigne z rameni in resignirano poda brzozjavko Bideu. V tem trenutku vstopi generalni direktor Ismay. Pogleda brzozjavko, jo preleti, iztrga Bideu iz rok, vtakne v žep

in reče: »Pustite to, to ni nujno. Čas je, da sprejmete poročila iz Londona.«

Bide pripravi sprejemnik in si tesneje pritrdi slušalki.

»Halo, Titanic! Nujno! Za generalnega direktorja mr. Ismaya. — Napnite, prosim, vse sile, da bo ladja prispela v newyorško pristanišče v rekordnem času. Lord Morton.«

Bide odda brzozjavko mr. Ismayu, ki še vedno stoji v kabini, medtem pa poslušajo naslednje sporočilo. Prihajalo je z nemškega parnika »Americas«, ki je plul nedaleč od Titanica. Bideova roka je mehnično pisala: »Pozor! Opazili smo dve veliki ledeni gori v vaši smeri. Pazite!«

Ismay se skloni k telegrafistu: »Je tudi to za mene?«

»Da, in za kapitana, seveda.« mu je odvrnil Bide.

»No, potem bom odnesel kapitanu poročilo kar jaz.«

Medtem, ko je stopal mr. Ismay proti poveljniškemu mostu, je v mislih venomer ponavljaj besedilo opozorila. Čelo se mu je zmračilo in vedno nasmejani obraz se mu je zresnil. Je to morda samo dobro premišljena spletko, s katero hoče nemški par-

Navečja tragedija v zgodovini pomorstva

2

nik doseči, da bi Titanic zmanjšal hitrost? Kaj če nima pri tem vmes svojih prstov Lloyd? Vsekakor! V trenutku se je spomnil poročila iz Londona. »Napnite vse sile, tako je pisalo v poročilu. Torej naprej! Preden je prišel do kapitana, se je premislil, vtaknil poročilo v žep, odhitel k dvigalu, se spustil v strojnico in osebno naročil glavnemu inženirju, naj požene stroje z vsjo paro.

Medtem so se v telegrafski kabini kopicili svarilni signali. Posebno glasna so bila ponovna svarila nemškega parnika, ki je označil tudi kraj, kjer je bila trenutno ledena gora.

Philips, ki je pregledoval brzozjavke, je začel počasi izgubljati potrpljenje. »Daj, sporoči vendar, naj nas puste v miru s temi ledenimi gorami,« je zakričal Bideu. Bide se je trpko nasmehnil in izpolnil povelje.

»Toda kaj bo, če kljub temu vendarle trčimo v ledeno goro?« je pristavil.

»Saj vendar vidiš, da direktor Ismay noče o ledenih gorah ničesar slišati. Zaradi njih parnik ne bo zmanjšal hitrosti. Zakaj naj bi torej venomer poslušali te svarilne klice. Samo razburjajo me,« je odgovoril Philips.

»Kapitana pa bo vendarle treba obvestiti, da je svarilnih signalov vse več,« je dejal Bide.

Philips si je nataknil slušalki na ušesa in sedel k telegrafskemu aparatu.

Kapitana je obvestilo o svarilnih klicih nemalo presenetilo, saj o ledeni gori doslej še ni slišal ničesar, niti ni prebral prve brzozjavke nemškega parnika »Americas«. »Seveda, seveda, z direktorjem Ismayem sva se že dogovorila,« je hitel. »Brzozjavki ni treba sprejemati več, saj vam je to naročil tudi direktor, mar ne?«

Bide je zmeden odšel. Kaj vruga se dogaja na tej ladji, je mislil sam pri sebi.

Medtem je vstopil v kapitanovo kabino prvi inženir Wilkins. Bil je smrtno blede. Njegove kretnje so bile nervozne in videlo se je, da ga tarejo hude skrbi. Ko je odšel, je med vrati srečal direktorja Ismaya. Pozdravil ga je, ne da bi mu pogledal v oči. S hitrimi koraki se je vrnil k dvigalu in se vrnil v strojnico.

Ismay je vstopil. Ko je kapitan Smith zagledal pred seboj generalnega direktorja,

je občutil, da mu popuščajo živci.

»Kaj je hotel Wilkins od vas, kapitan?« je začel Ismay. »Vas je prišel morda svariti pred ledenimi privedi?«

»Ničče ne ve ničesar o ledenih gorah, niti jaz ne bi bil tega vedel, če me ne bi pravkar o tem obvestil pomožni telegrafist. Mislim, da ne želite, da bi kdorkoli zvedel kaj o tem? Lahko se zanesete name,« je odgovoril kapitan. »Toda je še druga nevarnost in o tej mi je ravnokar poročal Wilkins. Vozimo s hitrostjo 25 vozlov. Wilkins meni, da kotli ne bodo zdržali takega pritiska in da lahko pride do najhujšega — do eksplozije. Razen tega nimamo dovolj rešilnih čolnov.«

»Nesmisel, ta človek je verjetno ponorel. Mar ne ve, da se Titanic sploh ne more

potopiti? Mar ne ve, da je ves parnik en sam rešilni čoln?« Ismay je postajal zaripel od jeze. »Človek, mar veste, kaj govorite? Zavedajte se, da gre za rekord, za modri trak, za slavo in ugled naše družbe, za... milijone, dragi kapitan!« je skoraj zavpil.

Tudi za življenje nad dva tisoč ljudi gre,« je odvrnil mirno kapitan. »Protestiram, vendar bom izvajal povelja, toda na vašo odgovornost.«

Raje bi rekli: na odgovornost zavarovalne družbe,« je krototaje odgovoril Ismay. »Titanic je namreč visoko zavarovan.«

»Wilkins je pravil tudi, da je v gorečih bunkerjih deset nosačev v smrtni nevarnosti, mr. Ismay.«

Pri tem se pač ne da ničesar spreminiti, dragi kapitan,« je prostodušno odvrnil Ismay. »Te ljudi je treba prepustiti njihovi usodi, ker železna vrata bunkerja morajo ostati zaklenjena, da ne bi uhajal dim v višja nadstropja. Ukazujem, da je treba, brž ko se stemni, napolniti potnike v medkrovju v svoje prostore, vsem, ki so zaposleni v strojnici, pa je dostop na krov prepovedan.«

Nato je direktor Ismay odšel na krov in hotel s samozavestnim obrazom predvsem prepričati samega sebe, da ni nobene nevarnosti. Od potnikov na nevarnost nihče pomislil ni. Le Jakob Astor je pristopil k samemu Ismayu, ga pogledal naravnost v oči in zaupno vprašal: »Je morda kaj narobe?«

»Kako? Zakaj?« se je delal nevednega Ismay.

»No, tako, sem mislil... Vi... Morda so to samo slutnje. Toda če bo kakšna nevarnost, me, prosim, pravočasno obvestite. Se to! Kako pa je z rešilnimi čolni?«

»Že dobro, že dobro!« je odvrnil direktor Ismay. »Sicer pa, kakšna nevarnost naj bi nam sploh pretila, saj je Titanic nepotopljiv! Titanic je en sam rešilni čoln,« je ponovil smeje svoje staro zadržilo.

Ne glede na ponovna svarila sosednjih parnikov Ismay ni dovolil kapitanu, da bi zmanjšal hitrost vožnje. Ladja je z nezmanjšano brzino rezala valove.

Nekaj minut čez enajsto uro v nedeljo ponoči je bilo, ko je javila strova prvemu ladijskemu častniku W. C. Murdocku, ki je nadomestoval kapitana na poveljniškem mostu, da je opazila kake 3 milje od ladje neko temno gmoto.

»Je ledena gora?« je vprašal Murdock.

»Verjetno. Premika se počasi. Zdi se mi zelo velika,« je odgovoril stražar.

Murdock je snel slušalki in začel premišljevat, ali naj poroča o tem kapitanu, ali ne? Vsekakor bi bil dolžan to storiti. Toda, saj mu je vendar generalni direktor sam zaupno dejal, da je kapitan Smith bojzljiv, ki si ne upa ničesar tvegati. Obljubil mu je tudi, da bo povišan v kapitana, če bo, ne da bi pri tem trpela hitrost vožnje, spravil ladjo skozi nevarni pas.

Obotavljaj se je. Že je hotel dvigniti slušalko, pa se je v trenutku premislil. Skomignil je z rameni in se začel spet sprehajati po mostičku. Ura je odbila 11 in 15 minut. Straža z jambornika je spet javila:

»Ledeni gora se naglo približuje. Okrog 50 metrov jo moli iz vode.«

(Nadaljevanje prihodnjič)

Licitacija

Nekega dne — bil sem pravkar pri kosilu — je ves zaprepačen opadel v našo kuhinjo upravnik bližnjega posestva, Ivan Papež; dokaj časa je žebotil stari znanec, zato mu nisem prav nič zameril, če je vstopil brez običajnega trkanja in drugih lepih navad.

»Veš, prijatelj, nekaj se nam je zgodilo... je začel s hripavim glasom, se vsedel na stol in izplekel iz žepa cigareto, da si je lahko vsaj za hip potolažil strašansko razburjenje žiuce, »...moraš nam pomagati, moraš!«

Začuden sem se zazrl v obraz možakarja, kajti nisem vedel, za kaj prazozprav gre.

»Ne delaj se neumnega, saj me že drugi dovolj okrog prinašajo... je osorno odbil moj pogled.

»Kaj je za božjo voljo?« sem ogliknil in mu hkrati prisegel, da prav ničesar ne vem.

Ko je znaec »potegnil« vase nekaj cigaretnih dimov, je segel v notranji žep svojega sivega površnika in mi pomolil majhen, s strojen popisani listič.

Vzel sem ga v roke in bral:

OGLAS

Posestvo na Radni gori razpisuje javno licitacijo vseh premičnin in nepremičnin, ki jih ima v tem kraju. Izkupek je namenjen za novoletna darila množičnim organizacijam in javnim organom. Licitacija bo v upravnih prostorih posestva dne 26. decembra 1954 ob 14. uri. Upravni odbor — upravnik.

Potem mi je pripovedoval, da so takih listkov polne ceste na Radni gori.

»To je že višek nesramnosti, tega tipa moram najti, da mu razbijem glavo,« se je dušal, »kajti ves čas delam za procvit posestva, pa ti nekdo tako zagode.« Komaj da mi niso solze stopile v oči!

Svojim delavcem je naročil, da lističe pobere. Bolj ko sem ga miril, bolj je histerično klical smrt in pogubo celega sveta za osebo, ki si je usodila nekaj takega napisati.

Ko je zornil par kozarčkov likerja, ki sem ga bil postavil pred njega, se mu je jezik razvezal in začel je pripovedovati o položaju na svojem posestvu.

»Pri nas sta upravni odbor in direktor kakor ena oseba. Med nami ni trenj, ki so v navadi drugod. Odgovoren sem za uspešno gospodarjenje na posestvu, zato predlagam upravni odboru to in ono, skratka: vse, kar se mi zdi koristno in potrebno. Upravni odbor se ni nikoli ugovarjal mojim predlogom. Zato pa imamo take uspehe! Enotno nastopamo pred delovnim kolektivom in krepko držimo vajeti v rokah, da se ne skrha disciplina, brez katere ne more biti uspehov.«

»Prav to me je zanimalo,« sem mu segel v besedo.

»Feš... je nadaljeval, »pred dnevi smo odpustili z dela deset najhujših godrnjačev. Zabavljali so čez slabe plače,

visoke norme... A kar nas je najbolj razjarilo — tudi čez razsipnost na upravi posestva. Kar na delovnih mestih sem jim odpovedal službo in takoj so morali zapustiti delo. Pa še eno mesečno plačo sem jim dal za nameček!«

»Kaj pa je upravni odbor?« sem se omešal.

»Če ne bi bilo take enotnosti o podjetju, mi to ne bi uspelo,« je odgovoril. »Na prihodnji seji je upravni odbor brez vsakega pridržka gladko potrdil moj sklep. Mar nisem tako močno utrdil discipline v mojem kolektivu?«

»Kaj pa poreko ostali delavci?«

»Če bo kdo kritiziral, bo to neodgovorno napad na sklep zakonitega upravnega odbora. Takšen človek pa ne spada v našo sredino,« je odrezal in nekam slovesno odgovoril.

»Zdi se mi, da si preveč robat,« sem mu ugovarjal in se poglobil svojo misel: »Kaj pa, če se bodo oglasili javni organi?«

»Prijatelj, moja pot je pravilna. Strogost mi prinaša uspehe. Če ne morem neke zadeve sam spraviti z dnevnega reda, imam za sabo javni aparat. Zaupno ti povem: Če izsledite tatu verige, ki je pred dnevi zmanjkala na posestvu, in pisuna tega lističa, imate v dobro pri nas doajset buteljčk pristnega renskega rizlinga. Gratis, seveda! — smo sklenili na zadnji seji upravnega odbora.«

Podvomil sem v tako obljubo. Menil sem, da vodja javnih organov obljubljenega darila ne bi hotel sprejeti. In že sem zabrenkal na drugo struno:

»Kako pa tako darilo knjižite v knjigovodstvu?«

»Vidim, da si še mlad in neizkušen. Mar misliš, da ni kala!« je zmagovalno razrešil uganko.

Toda... Ivan, tu gre za več tisočakov!«

»Naj te prav nič ne skrbi. Kakor sem že rekel: imamo kalo, imamo delavsko upravljanje. Kje pa piše, da upravni odbor ne sme nekaj podariti temu ali onemu? Dečko dragi, mi se dobro zavedamo svojih pravic in dolžnosti...«

Sedaj ga je zapustila ihta in se je umiril. Zazdelo se mi je, da mu obraz kar žari ob misli, da upravlja tako lepo posestvo.

Zunaj je bil lep, sončen dan. Zato sem brez obotavljanja sprejel njegovo povabilo, naj stopim malo z njim na upravo posestva.

NAJ ŽIVIJO

buteljke, kalo — delavsko upravljanje

V njegovi sobi sem doživel novo presenečenje; v kotu ob peči sem zagledal na dvate praznih buteljčk. Opazil je, kod se pasejo moje oči in zategadelj napravil konec skrivnostni tišini:

»Pri nas se ukvarjamo sicer z vsemi gospodarskimi panogami, največ pa seveda s kletarstvom. Zastran propagande pač ne skoparimo z buteljkami!«

Priznati moram, da še nisem bil nikdar v njegovi pisarni. Zato naj se bralci ne čudijo, če mi je kar poskočilo

srce, ko sem pomislil na to, kolikokrat bi že lahko zastoj prišel do zlahne kapljice.

Natočil nama je in pila sva na zdravje: na zdravje kala, delavskega upravljanja in njegovih uspehov.

Nato je dalje razpredal svoje misli.

»Kakor smo enotni v upravnem odboru, tako smo tesno povezani z javnimi organi in množičnimi organizacijami. Lani smo našim organom, ko so nam v neki zadevi šli na roko, dali deset buteljčk najslajšega. Treba je imeti zveze in zanje tudi nekaj žrtvovati! Ko je imel sekretar naše množične organizacije god, mu je uprava našega posestva podarila trideset buteljčk vina, pol prašiča, šampanjec...« Končal je z zmagovalnim nasmehom, navdušen sam nad seboj, nad upravnikom, ki se prav dobro razume na take stvari.

Pred njim pa je sedel šibak človek in bedno strmel v tla. Kaj le zdajci premišljuje: morda misli na okna v svoji pisarni, na okna, ki nimajo šip, ker pač ni bilo denarja. Peč je vsa zimo slabo vlekla, zato je moral požrtvovalno prenašati tegobe ostrega zimskega zraka. »O, zakaj le nisem v službi na tem posestvu, kjer lahko po mili volji delijo darove — več tisočev vredne darove!«

»Fant, drži se, saj še ni prepozno... Saj tudi ti lahko enkrat sedeš na upravniški stol. Imaš bistro glavo in organizacijske sposobnosti...« sem odvijal klobčič svojih misli, ne da bi znanicu črnil besedo o porajajočih se skominah po ugodju.

Iz zamišljenosti me je zdramil upravnik z novimi bodrilnimi besedami: »Imam stalne obiske. Pri meni se vsakdo rad ustavi, ker sem človek dobrega srca. Tudi iz Ljubljane se pogosto kdo pripelje. Če nima pri meni drugih opravkov, me vsaj oprasa, kako uspeva posestvo. Potem pa zalijemo. Ob slovesu mu vtaknem v žep še par buteljčk. Vse za propagando! In tega mi nihče ne more zabraniti.«

Glava mi je ušla še nižje, ko sem sprevidel, da govori resnico. Za sabo ima torej organe, organizacije in celo Ljubljano! Tako je prav. V znak hvaležnosti in spoštovanja sem z njim ponovno trčil. Pozneje pa sem mu posredoval še pravni nazoet, naj se zastran obrekovalnega lističa obrne kar na okrajno sodišče.

In najin pogovor sva zaključila z novo buteljko.

Ko sem se »v rožičah« poslavljaj od znanca, sem šele do kraja spoznal, kako nesramen je bil pisec že omenjenega zaljivega lističa. Kajpada sem tudi sklenil, da bom šel posestvu vedno na roko in o njegovih uspehih kmalu napisal pohvalen članek za Obmurski tednik.

Prosim lepo: zakaj se tudi jaz ne bi vključil v tako zvezo, ki jo je organiziral podjetni upravnik Papež? Zakaj prav jaz ne bi mogel biti deležen plodov širokogrudnosti tega upravnega odbora?

Pisec lističa pa je res podlo ravnal...

Bonifacij Komar